

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

WERVIK DUIVENSTRAAT (prov. WEST-VLAANDEREN)

BASISRAPPORT

Monument
Vandekerckhove

Auteurs: Bart Bot, Maarten Bracke
Redactie: Bart Bartholomieux

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Rapport 2018/31

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgaving: ☐	Prospectie ☒
Vergunningsnummer: 2016/034 - 2017/081	
Datum aanvraag: 22/1/2016 – 6/4/2017	
Naam aanvrager: BOT Bart	
Naam site: Wervik, Duivenstraat	
Naam aanvrager metaaldetectie: Bracke Maarten	
Vergunningsnummer metaaldetectie: 2016/034 (2) - 2017/081 (2)	

Opdrachtgever:	Bouwbedrijf Pollet bvba Handzamestraat 105 8610 Kortemark
Uitvoerder:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Bevoegde Vlaamse overheid:	Sam De Decker (Onroerend Erfgoed)
Bevoegde Intergemeentelijke Archeologische Dienst:	/
Projectleider:	Bart Bartholomieux
Leidinggevend archeoloog:	Bart Bot
Archeologisch team:	Bart Bot & Maarten Bracke
Plannen:	Bart Bot
Conservatie:	/
Materiaaltekeningen:	/
Start veldwerk:	22/02/2016
Einde veldwerk:	24/02/2016
Wetenschappelijke begeleiding:	/
Projectcode:	WEDU16
Provincie:	West-Vlaanderen
Gemeente:	Wervik
Deelgemeente:	Deelgemeente
Plaats:	Duivenstraat
Lambertcoördinaten:	X _{max} : 56353, Y _{max} : 164288 ; X _{min} : 56276, Y _{min} : 164201
Kadastrale gegevens:	Wervik, afdeling 1, sectie C, perceelnrs. 526B9, 526C9, 526D9, 526E9, 526F9, 526G9 & 526H9
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Titel:	Archeologische prospectie Wervik Duivenstraat (prov. West-Vlaanderen) Basisrapport conceptversie.
Rapportnummer:	20xx/xx
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

© Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster. Figuren: Monument Vandekerckhove nv, tenzij anders vermeld. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. INHOUDSTAFEL

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS.....	2
1. INHOUDSTAFEL	3
2. INLEIDING.....	5
3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS	7
3.1. GEOGRAFISCHE EN TOPOGRAFISCHE SITUERING	7
3.2. GEOLOGISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING	9
4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	11
4.1. WERVIK	11
4.1.1. Historische informatie	11
4.1.2. Archeologische informatie.....	14
4.2. DUIVENSTRAAT	18
4.2.1. Historische informatie	18
4.2.2. Archeologische informatie.....	20
5. ONDERZOEKSMETHODE	27
5.1. ALGEMEEN.....	27
5.1.1. Vraagstelling	27
5.1.2. Randvoorwaarden	28
5.1.3. Raadpleging specialisten	28
5.1.4. Motivatie voor selectie van het materiaal en staalname	28
5.2. BESCHRIJVING	29
5.2.1. Veldwerk.....	29
5.2.2. Vondstverwerking en rapportage.....	31
6. BESCHRIJVING VAN DE AANGETROFFEN SPOREN, STRUCTUREN EN VONDSTEN	33
6.1. STRATIGRAFIE	33
6.2. BESCHRIJVING VAN DE SPOREN EN STRCUTUREN.....	35
6.2.1. Algemeen.....	35
6.2.2. Romeinse periode	35
6.2.3. Late middeleeuwen/vroegmoderne periode	41
6.2.4. 20 ^{ste} eeuw	46
6.2.5. Ongedateerde sporen	47
6.3. VONDSTEN EN STALEN	48
6.3.1. Aardewerk	48
6.3.2. Metaal	59
7. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS	65
7.1. ROMEINSE ACTIVITEITEN.....	65
7.2. LATE MIDDELEEUWEN/VROEGMODERNE PERIODE	67
8. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK	69
9. SYNTHESE	73

10. LITERATUUR	75
10.1. SECUNDAIRE LITERATUUR.....	75
10.2. INTERNETBRONNEN	76
10.3. AFBEELDINGENLIJST.....	77
11. BIJLAGEN	79

2. INLEIDING

In het kader van een nieuwbouwproject op verschillende percelen (zie Administratieve gegevens) ter hoogte van de Duivenstraat te Wervik (prov. West-Vlaanderen) voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv op 22 februari 2016 tot 24 februari 2016, en in een tweede fase gedurende begin mei 2017, na afbraak van enkele gebouwen, een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit op het terrein. Opdrachtgever voor het onderzoek was de bouwfirma Pollet bvba. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de bijzondere voorschriften opgesteld door Onroerend Erfgoed.

In dit basisrapport worden de resultaten van het archeologisch onderzoek voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten met aanbevelingen voor eventueel verdere onderzoeksdaden. Het geheel wordt verduidelijkt door middel van kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen. De verschillende inventarislijsten en foto's kunnen geraadpleegd worden via <http://www.monarcheo.be/databank>. Bij vragen hieromtrent: neem contact via info@monument.be.

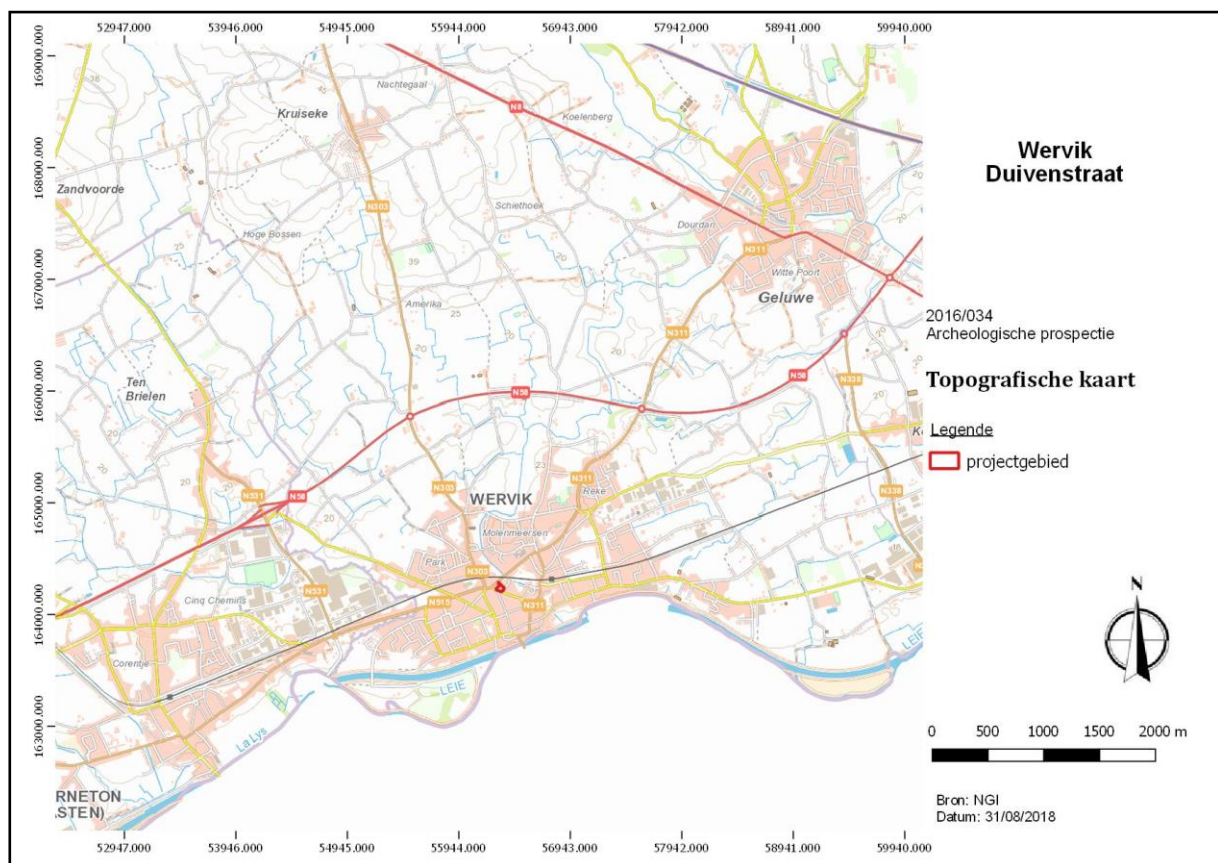
Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: Sam Dedecker (Onroerend Erfgoed), de firma Pollet bvba en Steven Masil (cultuurbeleidscoördinator Wervik).

3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

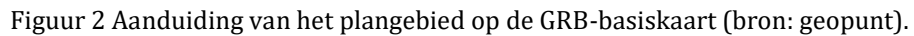
3.1. Geografische en topografische situering

Wervik ligt in het zuiden van West-Vlaanderen. De gemeente telt ca. 12.000 inwoners en heeft een oppervlakte van 2253 ha. Het is een grens- en taalgrensstad aan de linkeroever van de Leie, die de Belgisch-Franse grens vormt. Wervik ligt in zandlemig Vlaanderen, op de grens van de Westhoek en Kortrijk, aan de rijksweg Menen-Ieper en de spoorlijn Kortrijk-Ieper.

Het plangebied ligt ter hoogte van de Duivenstraat, in het noordelijke deel van de gemeente. Het te onderzoeken gebied heeft een oppervlakte van 2790m² en is kadastraal terug te vinden onder Wervik, afdeling 1, sectie C, perceelnrs. 526B9, 526C9, 526D9, 526E9, 526F9, 526G9 & 526H9.

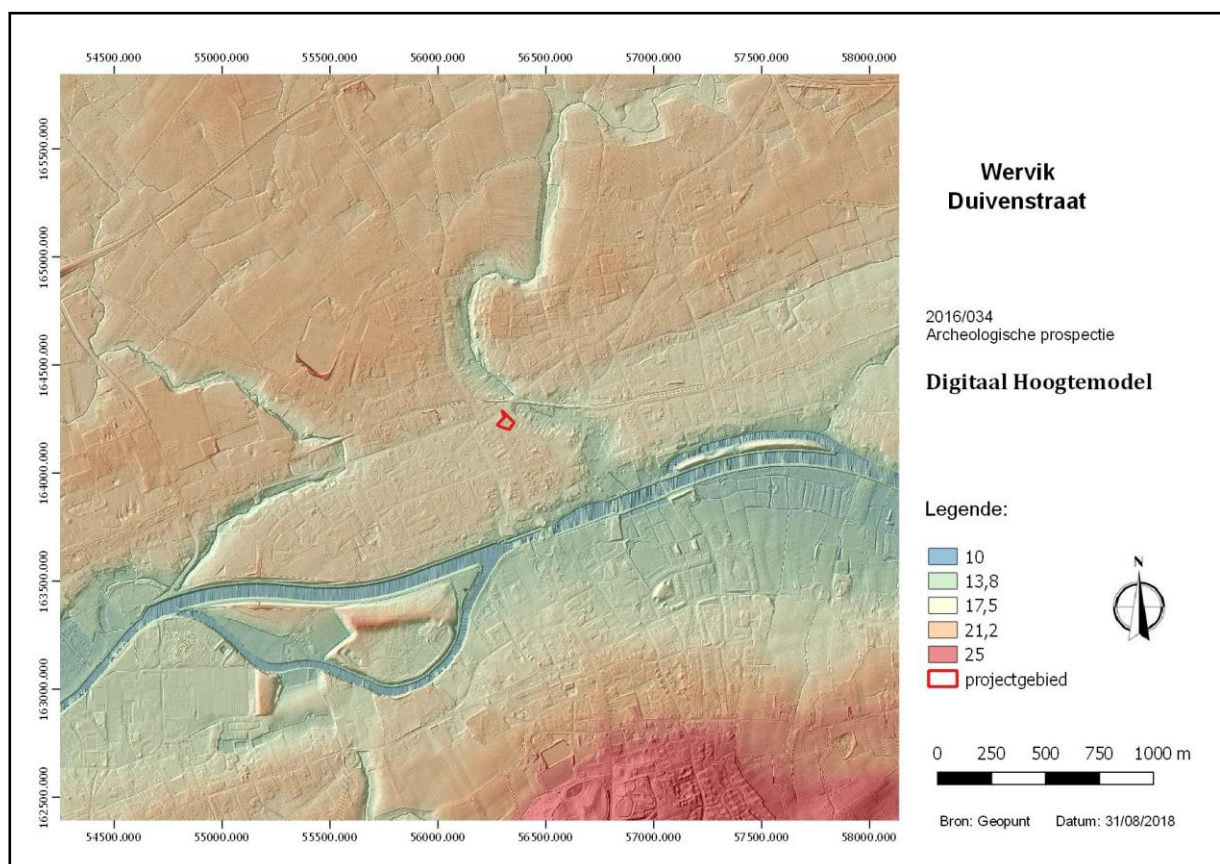
Figuur 1 Aanduiding van het te onderzoeken terrein op de topografische kaart (bron: geopunt).

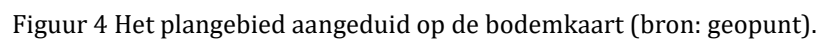
3.2. Geologische en bodemkundige situering

De gemeente Wervik wordt gekarakteriseerd door een matig golvend landschap dat langzaam oploopt van de Leievallei in het zuiden naar het noorden en alhier doorsneden wordt door de Sint-Jansbeek. De Sint-Jansbeek loopt 90m ten noordoosten van het plangebied. De Leie bevindt zich 530m ten zuiden van het plangebied.

De bodemkaart vermeld OB (bebouwing) op het perceel. In de buurt van het terrein bevinden zich vooral **Lca-gronden** (droge tot vochtig zandleem bodem met textuur B-horizont) en **Pba-gronden** (droge zandleem bodem met textuur B-horizont).

Figuur 3 Het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt).

4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1. Wervik

4.1.1. Historische informatie¹

Pre-romeins en romeins Wervik

De oudste resten betreffende menselijk aanwezigheid in en rond Wervik stammen uit de neolitische periode. Ook resten uit de IJzertijd werden her en der aangetroffen.

Er is pas sprake van een nederzetting tijdens de romeinse periode, een zogenaamde *vicus*². Hoe deze nederzetting tot stand kwam en wat precies de indeling ervan was zijn maar enkele vragen die tot op heden nog op een antwoord wachten. De thesis van Arne Verbrugghe³ geldt nog steeds als basiswerk waarin de onderzoeksvragen omtrent het ontstaan en de evolutie van de *vicus* aan bod komen. Hoe dan ook ontstaat de Romeinse nederzetting vermoedelijk in de vroeg-romeinse periode aan een belangrijke handelsweg, namelijk de weg Boulogne-Bavay. Het is niet uitgesloten dat deze nederzetting in oorsprong een eerder militair karakter had. In het huidige stratenpatroon durven sommigen terecht aanduidingen voor een militair kamp te herkennen.⁴

Wervik wordt vermeld als *Viroviacum* op de Peutingerkaart (*Tabula Peutingeriana*) uit de 13de eeuw en het *Itinerarium Antonini*⁵ uit de 3de eeuw n. Chr. Toch werd *Viroviacum* pas kort na WOII geassocieerd met Wervik. De *vicus* kende een bloeiperiode in de 1ste en 2de eeuw n. Chr. dankzij een bloeiende handel langs de weg Bavay-Boulogne. Ondanks

1 Gebaseerd op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/121310>.

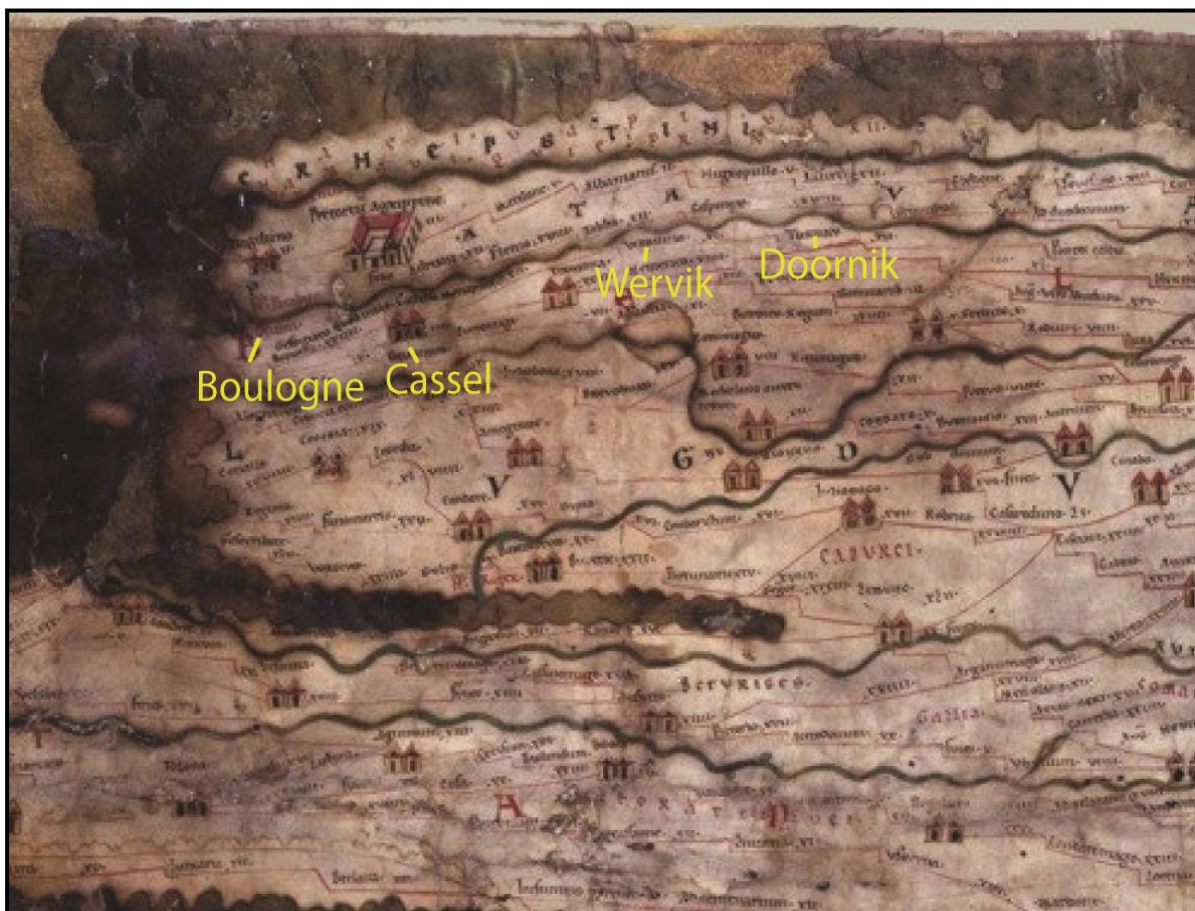
2 Een *vicus* wordt door de antieke auteurs omschreven als een landelijke nederzetting die door jaarlijks verkozen magistraten werd bestuurd. Eer werd recht gesproken en vonden markten plaats. De nederzetting kwam tot aanzien door het drukke reizigersverkeer en de daarmee gepaarde bouw van herbergen, hotels, Heel vaak ontstonden vici langs belangrijke (handels)wegen. (NOUWEN, 2006, p. 78.)

3 VERBRUGGE, A. 2004: *Viroviacum. Verwerking, studie en interpretatie van het materiaal uit een aantal Romeinse kelderkuilen uit de opgravingen op het St-Maartensplein in Wervik (1989-1991) (West-Vlaanderen)*, onuitgegeven verhandeling Universiteit Gent.

⁴ BONCQUET T. & DE GRUYSE J., 2014, p.13.

⁵ De Peutingerkaart is een wegenkaart uit de 13de eeuw, die een antieke kaart uit het begin van de 3de eeuw kopieert. Mogelijk gaat deze kaart terug op een kaart uit de 1ste eeuw. Behalve Wervik wordt op de wegenkaart enkel nog Tongeren aangeduid, wat wijst op het grote belang van Wervik. Het reisboek van Antoninus is een oplistings- en afstandenlijst van wegen, steden en haltestations, daterend uit de 3de eeuw.

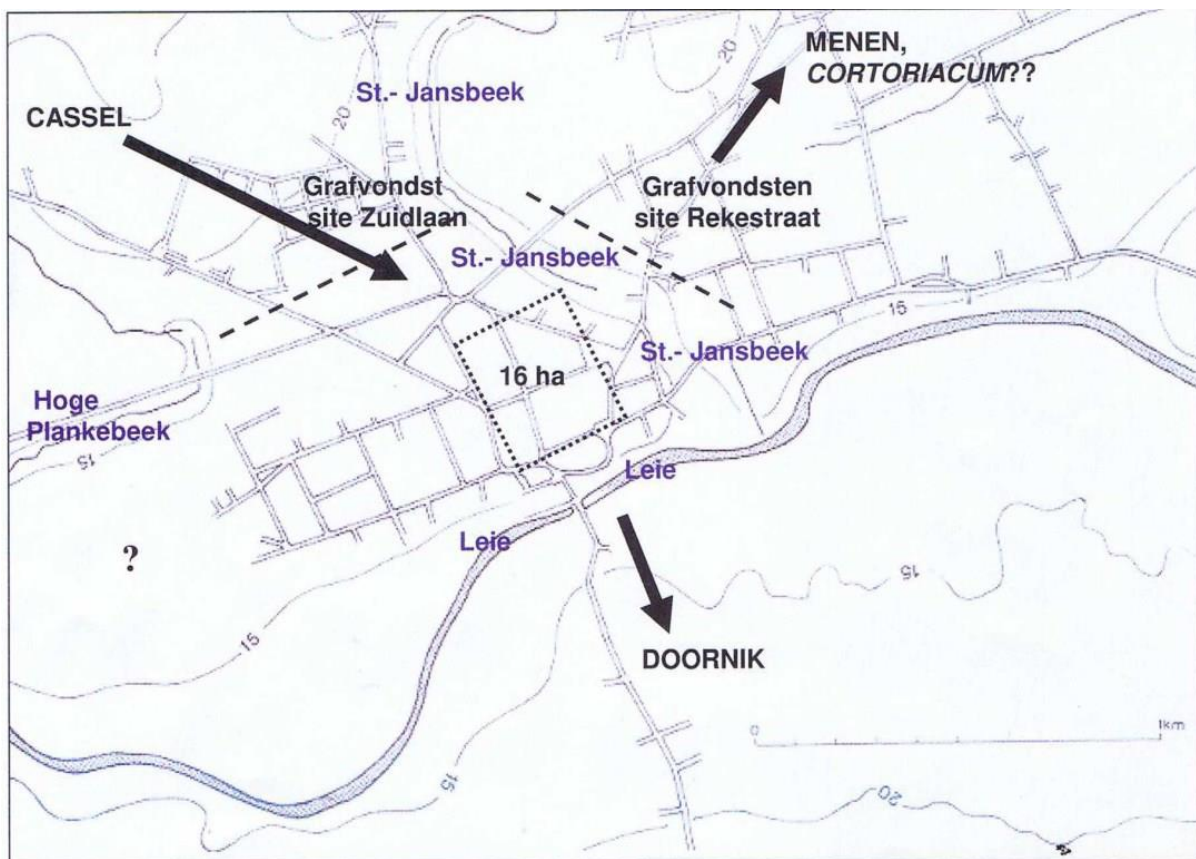
het beperkte onderzoek dat tot op heden verricht werd, wordt algemeen aangenomen dat de *vicus* begrensd wordt door de Leie en door de St-Jansbeek en de Hoge Plankebeek, twee zijbeken van de Leie. De kern van de *vicus* spreidt zich uit over het huidige stadscentrum, nl. de Nieuwstraat, de Ooievaarstraat, de Groenstraat, de Donkerstraat, de Duivenstraat en de Steenakker.⁶ A. Verbrugge berekende, op basis van enkele hypothetische gegevens, dat de oppervlakte van de Romeinse nederzetting minimum 16ha bedroeg. Deze oppervlakte zou in lijn liggen met de oppervlakte van de grootste rurale centra, zoals Jülich (10ha), Elst (15ha), Liberchies (20ha) en Dalheim (25ha).⁷

Figuur 5: Detail van de Peutinger-kaart (www.euratlas.net).

⁶ BONCQUET T. & DE GRYSSE J., 2014, p.13.

⁷ BONCQUET T. & DE GRYSSE J., 2014, p.14.

Figuur 6: Begrenzing van de vicus. (VERBRUGGE A., 2004, p. 26)

Van middeleeuws tot 20ste-eeuws Wervik

De Sint-Maartenskerk, die mogelijk teruggaat tot de 10de eeuw, ontstond waarschijnlijk als kapel van de heerlijkheid Oosthove. De burcht van deze heerlijkheid situeerde zich op de noordelijke Leieoever, ter hoogte van de huidige Speiestraat. Vanaf de eerste helft van de 12de eeuw geraakte de burcht Oosthove echter in verval ten voordele van de omwalde burcht van de heerlijkheid Wervik (huidige Wervicq-Sud) die zich aan de overzijde van de Leie bevond. Deze verschuiving zou te verklaren zijn door de wraak van de graaf van Vlaanderen voor de betrokkenheid van de heren van Oosthove bij de moord op Karel de Goede (1127). Een andere reden is eerder van economische aard, nl. de toenemende handelsactiviteit nabij de Leieovergang.

Dankzij de opkomst van de Wervikse draperie, eind 12de eeuw, beleefde Wervik vooral in de 14de eeuw een grote bloeiperiode. In de 16de eeuw viel de groei volledig stil, o.a. t.g.v. stadsbranden, godsdienstoorlogen en pestepidemieën. De teloorgang van de stad komt duidelijk tot uiting wanneer de stadsafbeelding van Deventer (ca. 1560) en Sanderus (1641) met mekaar geconfronteerd worden.

In 1713 wordt Wervicq-Sud definitief bij Frankrijk ingelijfd, de Leie wordt de staatsgrens. In Wervik kent de tabaksindustrie een bloei tussen 1710-1750. Tabaksteelt, -verwerking, -handel en -smokkel worden sedert dan verbonden met Wervik. Andere nijverheden die vooral in de 19de eeuw werden bedreven hadden te maken met de verwerking van vlas, olieslagerijen en pottenbakkerijen. Tijdens de Franse bezetting in 1794-1814 wordt de stad zwaar geplunderd en beschadigd. In WO I wordt Wervik bezet door de Duitse troepen die er hun hoofdkwartieren, veldhospitaal en opslagplaatsen oprichtten. De stad wordt in 1917 zwaar beschadigd tijdens de strijd om Ieper. Noodwoningen worden na Wapenstilstand opgericht en de stad wordt heropgebouwd volgens vooroorlogs stratenpatroon en inplanting. In WOII is er beperkte materiële schade tijdens het bombardement van 1940 en de strijd om de grensbrug in 1944.

4.1.2. Archeologische informatie

In Wervik werd al enig archeologisch onderzoek verricht. In dit deel worden de voornaamste resultaten van het archeologisch onderzoek aangehaald. Per tijds kader, startend van de oudste periode, worden verschillende sites in Wervik besproken.

Steentijd

Op de opgraving 'De Pionier' werden enkele kuilen opgemerkt met een bleke vulling. In de vulling werd handgevormd aardewerk en silex aangetroffen. Het is niet helemaal duidelijk of deze kuilen al dan niet in de IJzertijd dienden geplaatst te worden. Veel silexfragmenten, in totaal 129 vuurstenen artefacten, werden in boomvallen aangetroffen.⁸ Op een akker aan de Vossenstraat werd een vuurstenen gepolijste bijl uit het neolithicum aangetroffen.⁹ Ook tijdens een preventief noodonderzoek op het Sint-Maartensplein werden enkele neolithische artefacten aangetroffen.¹⁰ De vondsten bewijzen dat de mens al in een vroege periode (300.000 - 2000 v. Chr.) de vruchtbare gronden rond Wervik opzochten.

Late IJzertijd-La Tène (475/450 - 57 v. Chr.)

Op de opgraving 'De Pionier' werden sporen uit de late IJzertijd/La Tène periode aangetroffen. Meer bepaald in de noordoostelijke hoek van het terrein werd een deel van een erf uit de Late IJzertijd (La Tèneperiode) aangetroffen. Het betreft een

⁸ VERBRUGGHE A., 2010, p. 13-14.

⁹ DESPRIET Ph, 1974, p. 68-69.

¹⁰ TERMOTE J., & DEBONNE S., 1991, 97.

hoofdgebouw, een waterput, enkele bijgebouwtjes en grachten. Er zijn verschillende fasen aanwezig binnen het erf. Er werden zowel sporen uit de vroege als de late fase van de La Tène-periode waargenomen.¹¹

Romeinse periode

Opgravingen in de jaren 1950

Alhoewel men door middel van twee antieke reisdocumenten weet had van een romeinse *vicus* onder de naam *Viroviacum* en men sinds het begin van de 16de eeuw herhaaldelijk Romeinse artefacten aantrof te Wervik, bleef de identificatie van Wervik met het Romeinse *Viroviacum* lange tijd een hypothese. Het is pas sinds het bodemonderzoek van 1950 dat deze hypothese werd bevestigd. De indirecte aanleiding was de verwoesting van het Sint-Janshospitaal tijdens de bombardementen van 1940. Als gevolg van deze verwoestingen kon men op het terrein van het hospitaal onder de funderingen graven. In 1949 groeven enkele geïnteresseerden naar een onderaardse gang. Men trof er naast middeleeuwse scherven ook Romeinse scherven aan. Dit was de aanleiding om in 1950 een systematisch onderzoek uit te voeren op het terrein van het Sint-Janshospitaal en de aanpalende Steenakker. Men vond er resten van de antieke *vicus*.¹² In de sleuven werd een romeinse bewoningslaag aangetroffen met talrijke afvalkuilen en paalgaten. In twee sleuven werden resten van een romeinse weg aangesneden. In een andere sleuf werd een pottenbakkersoven aangetroffen. Deze kon gedateerd worden in het midden van de 1ste eeuw n. Chr. Tijdens de heropbouw van het Sint-Janshospitaal in 1951 werd een Romeinse waterput aangetroffen, opgetrokken uit Doornikse kalksteen en een houten constructie.¹³

Opgravingen eind jaren '80, begin jaren '90

in 1989 en 1990 vonden enkele archeologische ingrepen plaats op en rond het Sint-Maartensplein. De sporen waren o.a. rechthoekige kuilen die als kelderruimte of zandwinningskuilen geïnterpreteerd kunnen worden.¹⁴ Tijdens deze opgravingen werden enkele artefacten onder de loep genomen. Het ging om een romeinse balans, meer bepaald een voorstuk van een loopgewichtbalans.¹⁵ In 1991 werden tijdens een

¹¹ VERBRUGGHE A., 2010, p. 16-46.

¹² GOEMINNE H., 1970, p. 9.

¹³ GOEMINNE H., 13-14.

¹⁴ TERMOTE J., & DEBONNE S., 1991, p. 97.

¹⁵ DEBONNE S., TERMOTE J. & WOUTERS K., 1990, pp. 91-94.

opgraving uitgevoerd op de Aldi-parking een romeinse weg aangetroffen samen met houten funderingen.¹⁶

Opgravingen na 2000

De thesis van A. Verbrugghe geldt als basiswerk waarin de archeologische info omtrent de *vicus* van Wervik herbekend werd en nieuwe onderzoeksvragen werden opgeworpen. In de thesis werd getracht de grenzen van de romeinse *vicus* te bepalen.

In het jaar 2009 (opgraving 'De Pionier') werd een grootschalige opgraving uitgevoerd aan de noordwestelijke zijde van de romeinse *vicus*, op minder dan 1km van het stadscentrum. Er werden o.a. twee romeinse wegen aangesneden. Een vroeg-romeinse gracht kon als onderdeel van een oefenkamp gediend hebben. Als laatste kunnen enkele romeinse grachten en verschillende brandrestengraven genoemd worden.¹⁷

Nog in 2009 werd aan de Hoogweg een opgraving uitgevoerd.¹⁸ Tijdens deze opgraving werden verschillende romeinse sporen (o.a. een brede gracht) aangetroffen.

In het centrum van de stad werden verspreid over de jaren (van 2011 tot 2013) enkele archeologische onderzoeken uitgevoerd. De aanleiding was de heraanleg van de centrumstraten. Het archeologische onderzoek leverde paalkuilen op de plaats waar het centrum van de *vicus* zich moet bevonden hebben. Verder werden ook twee waterputten aangetroffen op de plaats waar zich vermoedelijk de achtererven van de woonblokken situeerden. Aan de rand van de *vicus* waren structuren aangetroffen die in verband kunnen gebracht worden met artisanale activiteiten. Een straatniveau die de indeling van de oorspronkelijke *vicus* wijzigde werd opgemerkt, evenals het feit dat bepaalde zones genivelleerd werden. Vermoedelijk werden de straten in de (laat)romeinse periode aangelegd en in de middeleeuwen verder gebruikt.¹⁹

middeleeuwen en postmiddeleeuwen

Enkele Merovingische en Frankische vondsten wijzen mogelijk op een continue bewoning na de Romeinse periode. J. Carpentier vermeldt de vondst van een Frankische lans en aardewerk in de Groenstraat, in verband te brengen met de resten van een

¹⁶ TERMOTE J., 1991, p. 163.

¹⁷ VERBRUGGHE A., 2009, pp. 47-124.

¹⁸ BRUYNINCKX T., MESTDAGH B. & ACKE B., Archeologische opgraving Hoogweg Wervik (West-vlaanderen)

¹⁹ BONCQUET T. & DE GRUYSE J., 2014, pp. 133-134.

Frankisch grafveldje.²⁰ Tijdens het onderzoek in de centrumstraten werden her en der kuilen aangetroffen die in de middeleeuwen te plaatsen zijn.²¹ In de jaren '90 werd onderzoek uitgevoerd naar de funderingen van de Sint-Maartenskerk²². Ook het terrein van de motte van Oosthove werd onderzocht²³.

Een andere opgraving vond plaats ter hoogte van het rusthuis 'Pardoen' (CAI Locatie 76993). Op deze plaats werden verschillende klokkenovens aangetroffen uit de late middeleeuwen.²⁴

²⁰ BONCQUET T. & DE GRUYSE J., 2014, p.15.

²¹ BONCQUET T. & DE GRUYSE J., 2014, p. 134.

²² TERMOTE J. & DEBONNE S., 1991, p. 97.

²³ TERMOTE J., 1992, p. 80.

²⁴ BRADT T., BOT B. & ACKE B., 2008.

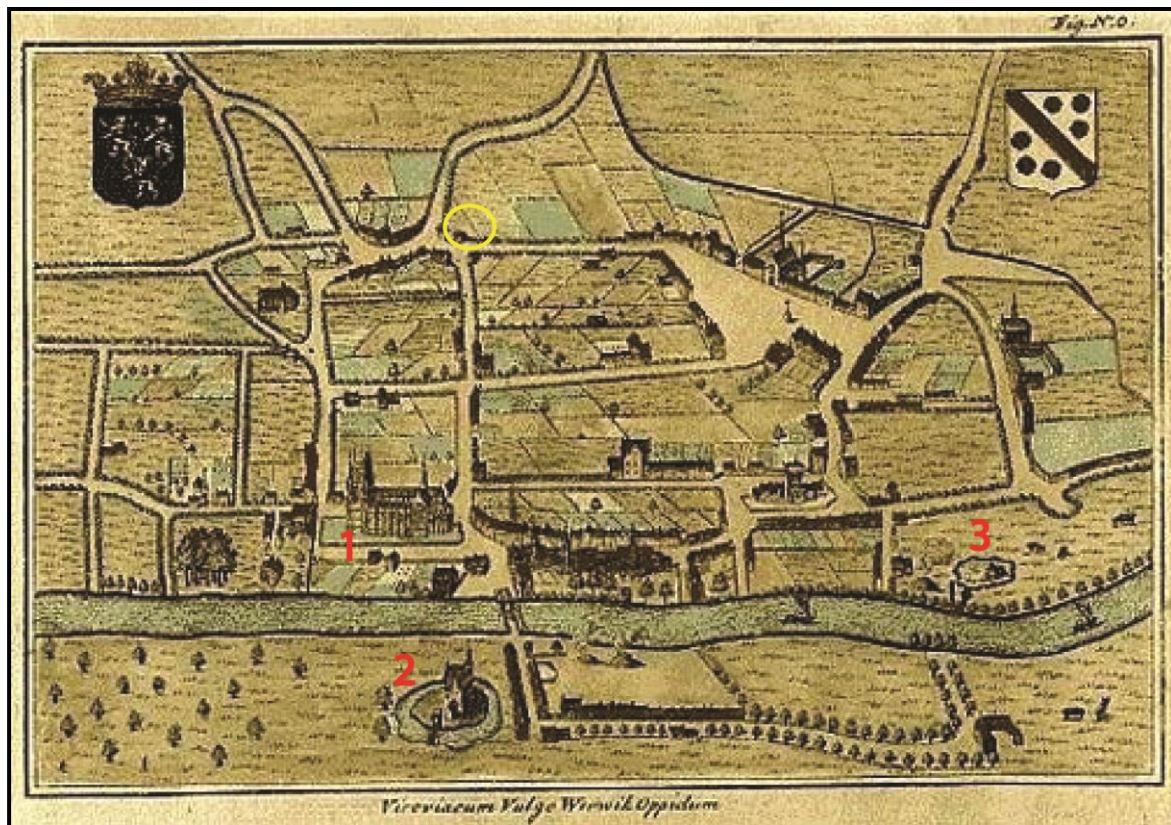
4.2. Duivenstraat

4.2.1. Historische informatie

Op kaartmateriaal is vanaf de 16de eeuw (Jacob van Deventer (1500-1575) al bewoning zichtbaar binnen het plangebied. Op de kaart van Sanderus uit de 17de eeuw valt op dat de bebouwing beduidend minder is ter hoogte van het plangebied. Op de kaart van Ferraris uit 1777 is opnieuw meer bebouwing aanwezig binnen het plangebied.

Figuur 7: Kaart van Jacob van Deventer met aanduiding van het opgravingsgebied (gele cirkel) (bron: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wervik,_Belgium,_1559-1564_Deventer.jpg)

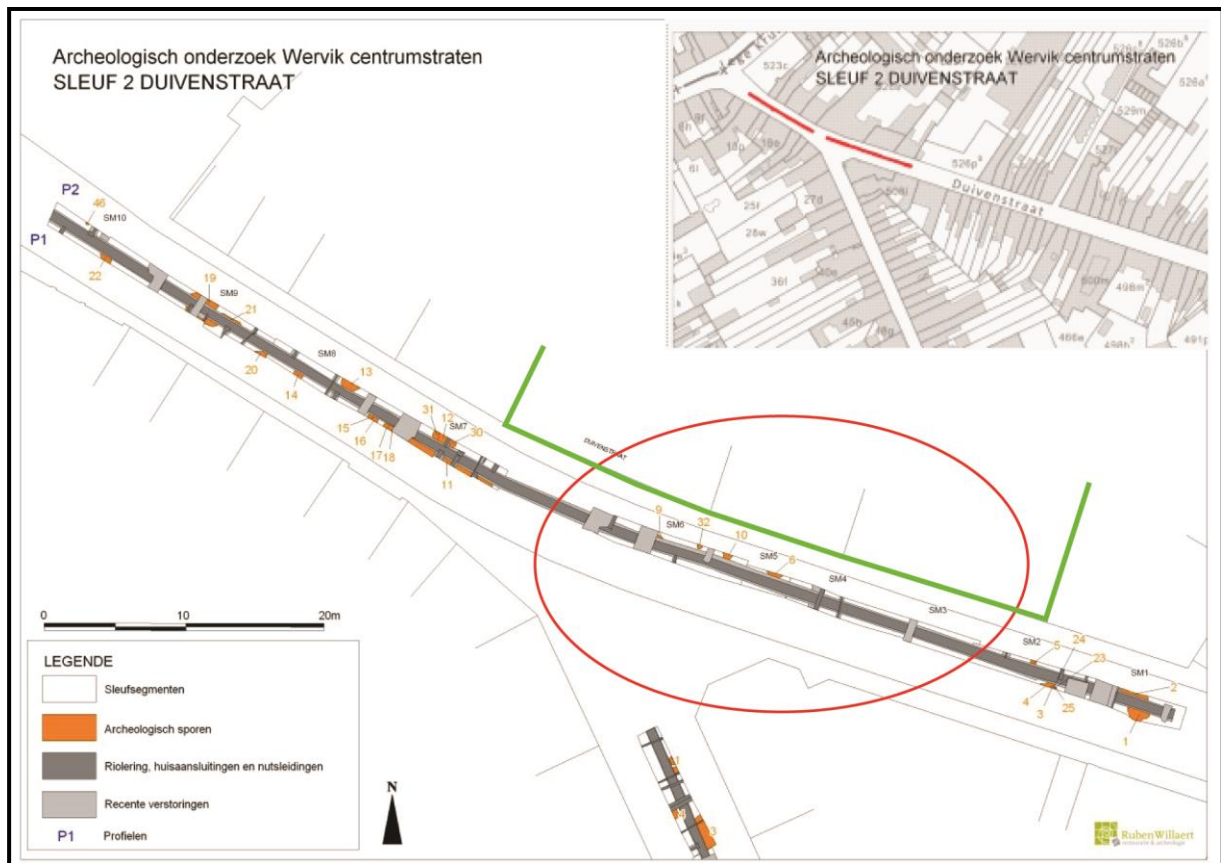
Figuur 8: kaart van Sanderus met aanduiding van het opgravingsgebied (gele cirkel). 1. Sint-Maartenskerk, 2. Burcht van heerlijkheid Wervik, 3. Burcht Oosthove (bron: <http://www.nieuwsbronnen.com/tenbunderen/wervik.htm>)

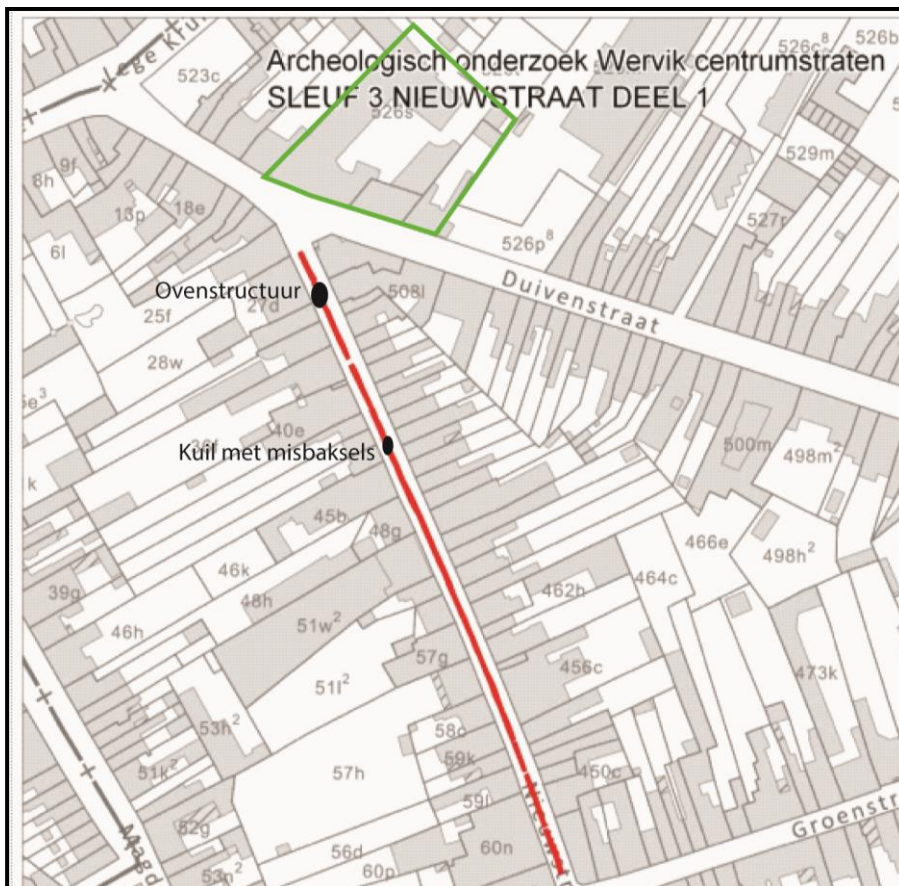
Figuur 9: Kaart van Ferraris (1777) met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt)

4.2.2. Archeologische informatie

In dit deel zal worden ingegaan op archeologisch onderzoek dat zich in de nabijheid van het plangebied heeft plaatsgevonden. Eerder werd al gesproken over het grootschalig onderzoek in de centrumstraten van Wervik. Ook in de Duivenstraat werd naar aanleiding van de heraanleg van de centrumstraten archeologisch onderzoek uitgevoerd. Op figuur 10 is het grondplan van dit onderzoek bijgevoegd. Opmerkelijk is de zone waar praktisch geen sporen zaten (rode cirkel). Deze ligt ter hoogte van het plangebied (groene lijn). Aan weerszijden van deze 'lege' zone werden verschillende kuilen uit de romeinse periode aangetroffen. Ten westen van de lege zone werden verschillende kiezelpakketten aangetroffen. Deze konden met romeinse straatniveaus in verband gebracht worden. Tijdens het onderzoek in de Nieuwstraat werd aan de noordelijk zijde ervan een kuil aangesneden die mogelijks als ovenstructuur diende. In dezelfde sleuf in de Nieuwstraat werd ook een kuil aangetroffen met verschillende misbaksels.

Figuur 10: Opgravingsplan van de Duivenstraat. Groene cirkel is de begrenzing aan de straatzijde van het plangebied. Rode cirkel vormt de 'lege' zone. (BONCQUET T. & DE GRUYSE J., 2014, p. 43)

Figuur 11: Opgravingsplan van het onderzoek in de Nieuwstraat met aanduiding van de structuren. Het groene kader is het plangebied. De rode lijn is de sleuf van het archeologisch onderzoek in de Nieuwstraat. (BONCQUET T. & DE GRYSSE J., 2014, p. 67)

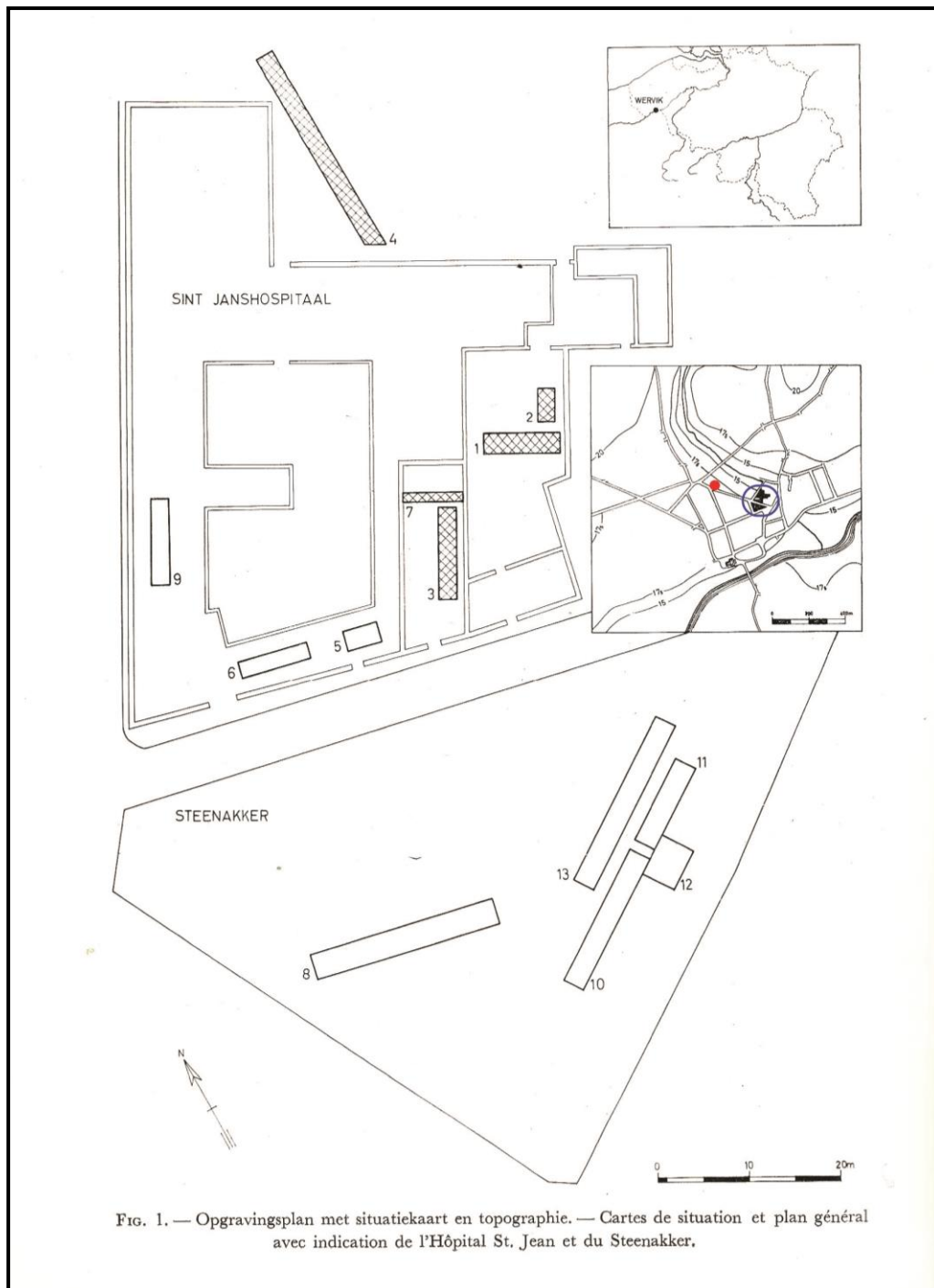

Figuur 12: Kuil in het noordelijk deel van de Nieuwstraat die als ovenstructuur geïnterpreteerd kan worden. (BONCQUET T. & DE GRYSSE J., 2014, p. 71)

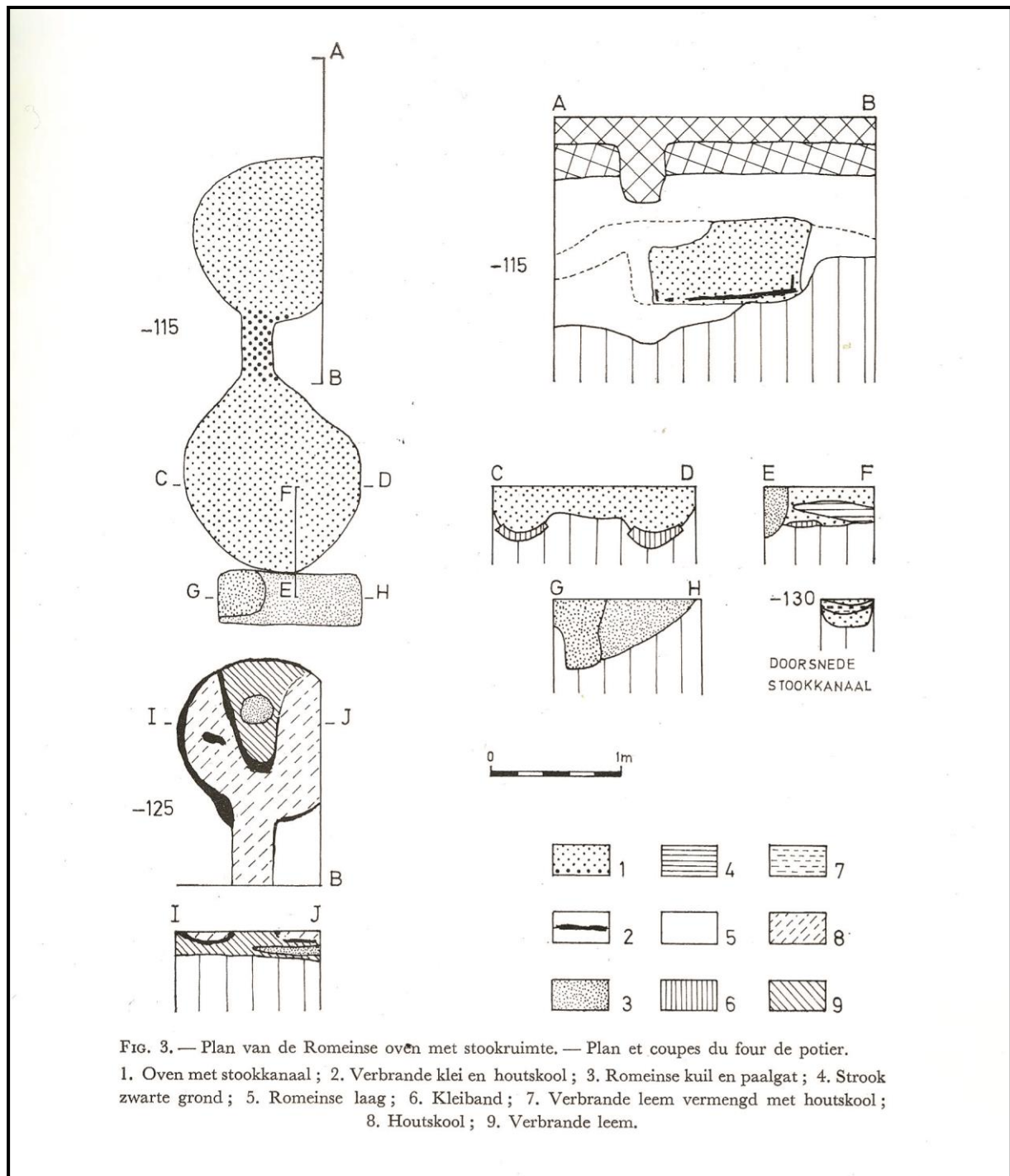
In 1991 werd bij de uitbreiding van de Aldi-parking in de Komenstraat een segment van de grote romeinse weg van Cassel naar Doornik aangesneden.²⁵ Deze weg, die aanvankelijk aangelegd werd in functie van de romeinse legers, had oorspronkelijk een breedte van 10m. Na verloop van tijd verloor de weg echter zijn militaire functie en werd de breedte herleid tot 6m. Langs de weg werden sporen van verschillende houten gebouwen vastgesteld. Het voorkomen van deze gebouwen doet veronderstellen dat de aangesneden weg zich ofwel binnen ofwel aan de rand van de vicus bevond. Voorlopig is het niet duidelijk hoe het oostelijke vervolg van deze weg precies verloopt. Omdat het aangetroffen wegtracé georiënteerd is op de Duivenstraat, wordt verondersteld dat de romeinse weg het tracé van de Duivenstraat volgt.

Zoals reeds vermeld werd in de jaren 1950 onderzoek gedaan op de Steenakker. Belangrijk om te vermelden was de vondst van een ovenstructuur. Deze was door middel van een stookkanaal met de stookruimte verbonden. Slechts het onderste gedeelte van de oven en meer bepaald de haard was bewaard. De haard had een ronde vorm met een tongvormige steun die deze in twee afdelingen verdeelde, in de lijn van het stookkanaal. De wanden van de uitgegraven haard waren met klei bezet. De oven kon in de vroeg-romeinse periode gedateerd worden.

²⁵ TERMOTE J., 1991, p.163.

Figuur 13: Situering en sleuvenplan van de opgraving te Steenakker. De rode bol in het kleine kadertje is de plaats van het plangebied. (GOEMINNE H., 1970, p. 10)

Figuur 14: Grondplan van de ovenstructuur opgegraven te Steenakker. (GOEMINNE H., 1970, p. 13)

5. ONDERZOEKSMETHODE

5.1. Algemeen

5.1.1. Vraagstelling

Het doel van de archeologische prospectie is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden enkele specifieke (niet- limitatieve) onderzoeksvragen weergegeven. De onderzoeksmethode is succesvol beëindigd wanneer de vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Kunnen sporen in verband gebracht worden met de nabijgelegen archeologische sites en gekende archeologische waarden?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden? Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:
 - Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
 - Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

5.1.2. Randvoorwaarden

In totaal werden 6 proefsleuven aangelegd op het terrein. Aanvankelijk was het de bedoeling om één lange sleuf en verspreid een drietal werkputten aan te leggen. Na de aanleg van de eerste sleuf werd duidelijk dat het plangebied archeologische sporen bevatte die onder de noemer 'klassieke landelijke sporenarcheologie' vallen (in tegenstelling tot de verwachte site met complexe verticale stratigrafie). In samenspraak met Sam Dedecker van Onroerend Erfgoed werd beslist om het systeem van sleuven aan te houden en geen proefputten aan te leggen.

5.1.3. Raadpleging specialisten

In de fase van de prospectie werd geen beroep gedaan op specialisten.

5.1.4. Motivatie voor selectie van het materiaal en staalname

In de fase van de prospectie werden geen stalen genomen voor verder onderzoek. Uit de archeologische sporen werden voldoende artefacten verzameld (aardewerk en metaal om een inschatting te kunnen maken van de sporen en de site in het algemeen.

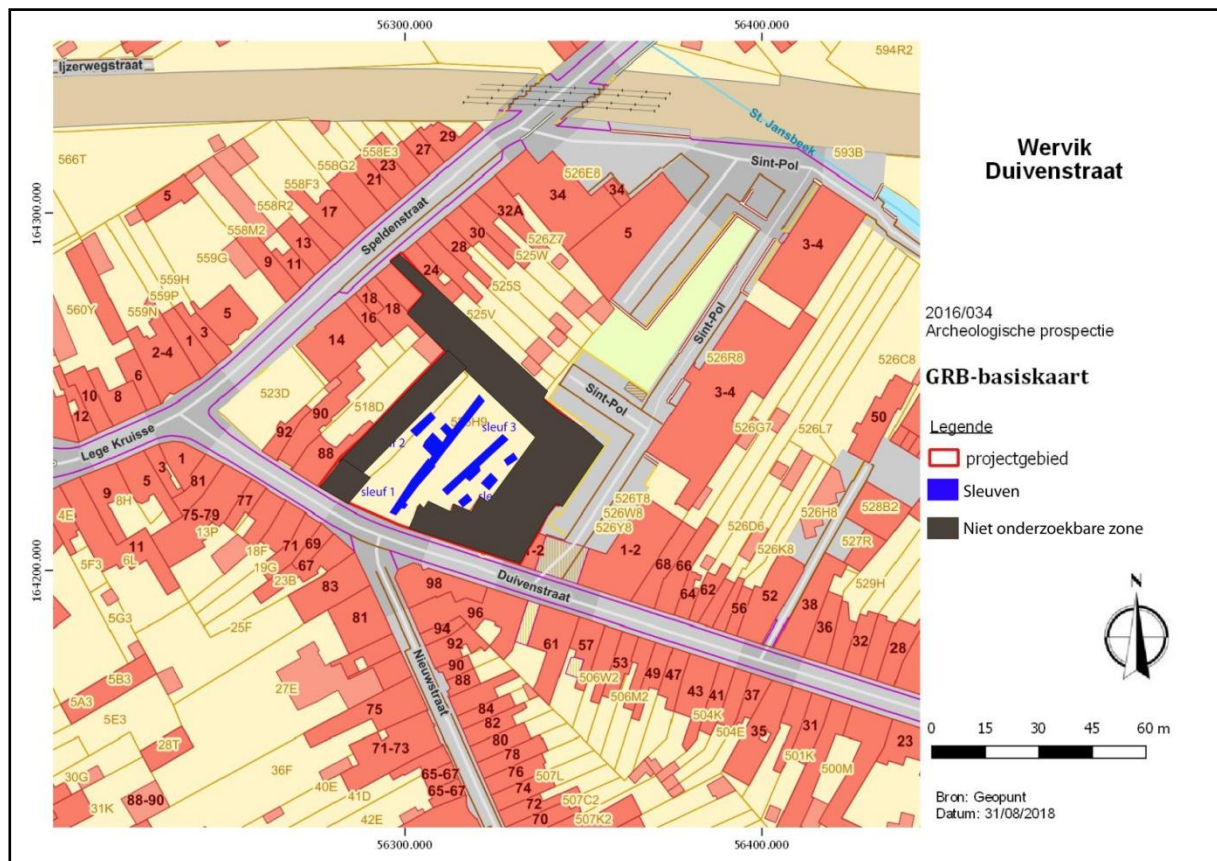
5.2. Beschrijving

5.2.1. Veldwerk

In totaal werden 6 sleuven aangelegd binnen het plangebied met samen een oppervlakte van 217m². Een groot deel van het plangebied (1650m²) kon niet onderzocht worden wegens aanwezige bebouwing (in het westen en het zuiden) en omdat een deel nog dienst deed als weg (in het noorden en het noordoosten). Het percentage onderzocht gebied kwam op 19% van de onderzoekbare zone.

Figuur 15: Inplanting van de sleuven. (bron: geopunt)

Figuur 16 GRB-basiskaart met aanduiding van de sleuven en niet onderzoekbare zone. (bron: geopunt)

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de leidinggevende archeoloog om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd en beschreven, waarna deze werden ingemeten met behulp van een GPS. Tijdens het afgraven werd de bodem gedetecteerd op metalen vondsten met een metaaldetector. Een aantal sporen werd gecoupeerd om een beter zicht te krijgen op hun opbouw. De profielen van de coupes werden eveneens gefotografeerd, beschreven en getekend op schaal 1:20. Teneinde een goed beeld te krijgen op de bodemopbouw werden enkele wandprofielen schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. Alle vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Er werden geen bulkmonsters noch pollenmonsters of andere stalen genomen.

5.2.2. Vondstverwerking en rapportage

Na het veldwerk werd van start gegaan met de vondstverwerking en de rapportage volgens de vastgelegde richtlijnen. Voor de registratie van de sporen en het benoemen van de foto's werd de code WEDU16 (Wervik-Duivenstraat 2016) gebruikt.

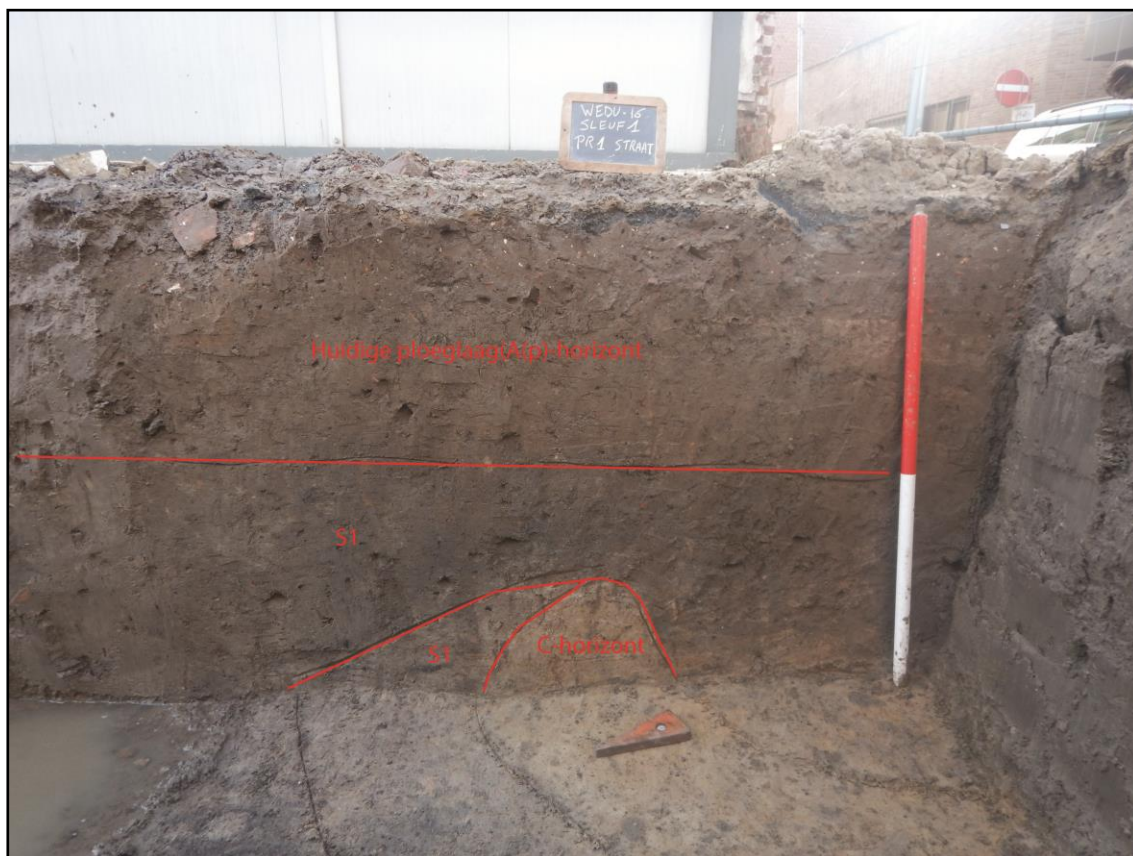
De vondsten werden gewassen, gedroogd en verpakt volgens de regels van de kunst. Vervolgens werd overgegaan tot het digitaliseren van de grondplannen, de profielen en enkele coupetekeningen met behulp van de programma's Qgis, Autocad en Illustrator. Als laatste werd het rapport geschreven.

6. BESCHRIJVING VAN DE AANGETROFFEN SPOREN, STRUCTUREN EN VONDSTEN

6.1. Stratigrafie

Verspreid over het terrein werden enkele profielen aangelegd. Het eerste profiel bevond zich ter hoogte van de Duivenstraat in sleuf 1. Op dit profiel is een vrij dikke A(p)-horizont zichtbaar (50cm dik). De C-horizont bevond was zichtbaar op 70cm onder het maaiveld (+17,60m TAW).

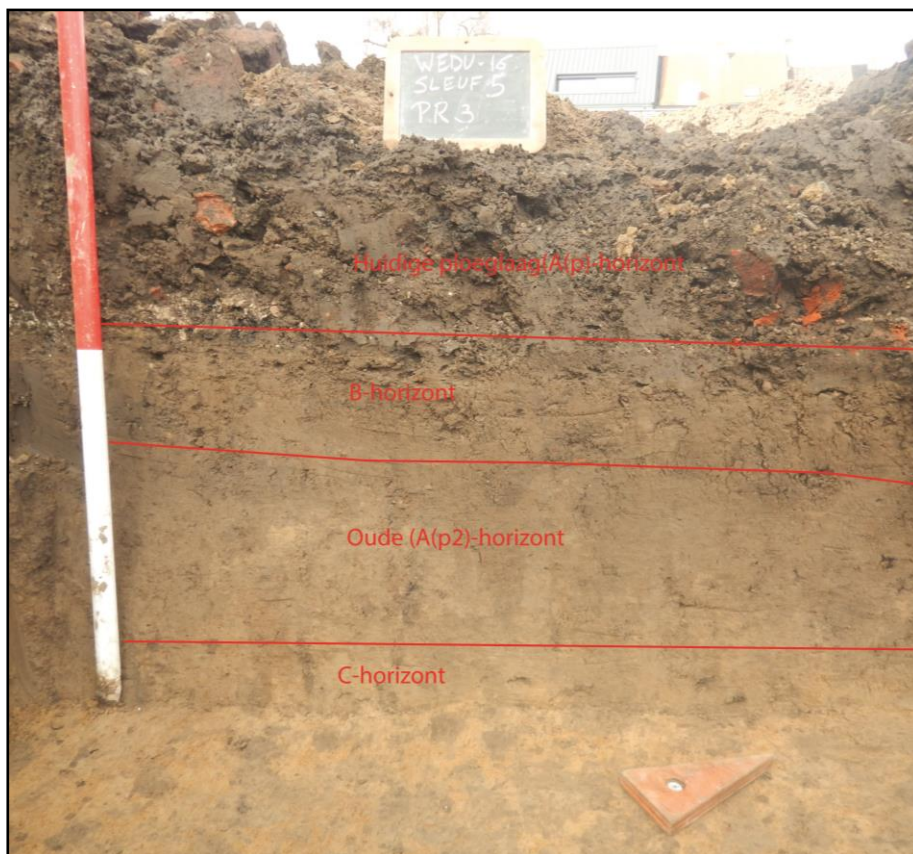
Een tweede profiel werd aangelegd aan de noordelijke zijde van sleuf 1. Op dit profiel is eveneens een vrij dikke A(p)-horizont zichtbaar (50 tot 60cm dik). Er werd geen B-horizont aangetroffen. Onder deze ploeglaag werd een oude tweede ploeglaag aangetroffen. Het ging om een lichtgrijze zandleem. De C-horizont bestond uit een geelbeige zandleem. Profiel 3 werd aangelegd in sleuf 5. Hier werd een A(p)-horizont van 30cm opgetekend. Daaronder bevond zich een B-horizont met een dikte van 15cm. Ook hier werd een oude ploeglaag aangetroffen. De C-horizont bevond zich op een diepte van +17,40m TAW.

Figuur 17: Profiel 1.

Figuur 18: Profiel 2.

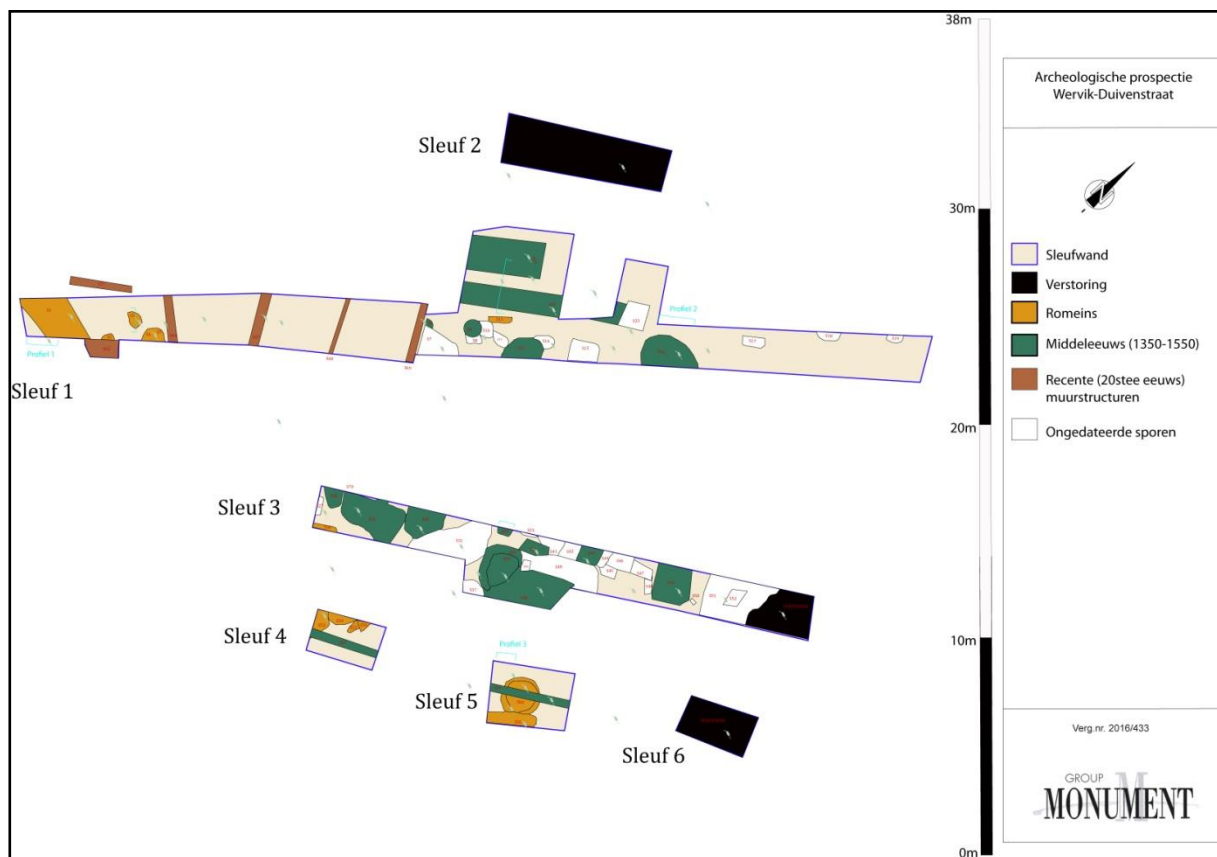

Figuur 19: Profiel 3.

6.2. Beschrijving van de sporen en structuren

6.2.1. Algemeen

De archeologische sporen aangetroffen tijdens de prospectie kunnen onderverdeeld worden in hoofdzakelijk drie periodes: romeinse periode, late middeleeuwen/vroegmoderne periode en recente periode (20ste eeuw). Sleuf 2 en 6 waren volledig verstoord door recente vergravingen/verstoringen (zie figuur 19).

Figuur 20: Grondplan met fasering van de aangetroffen sporen.

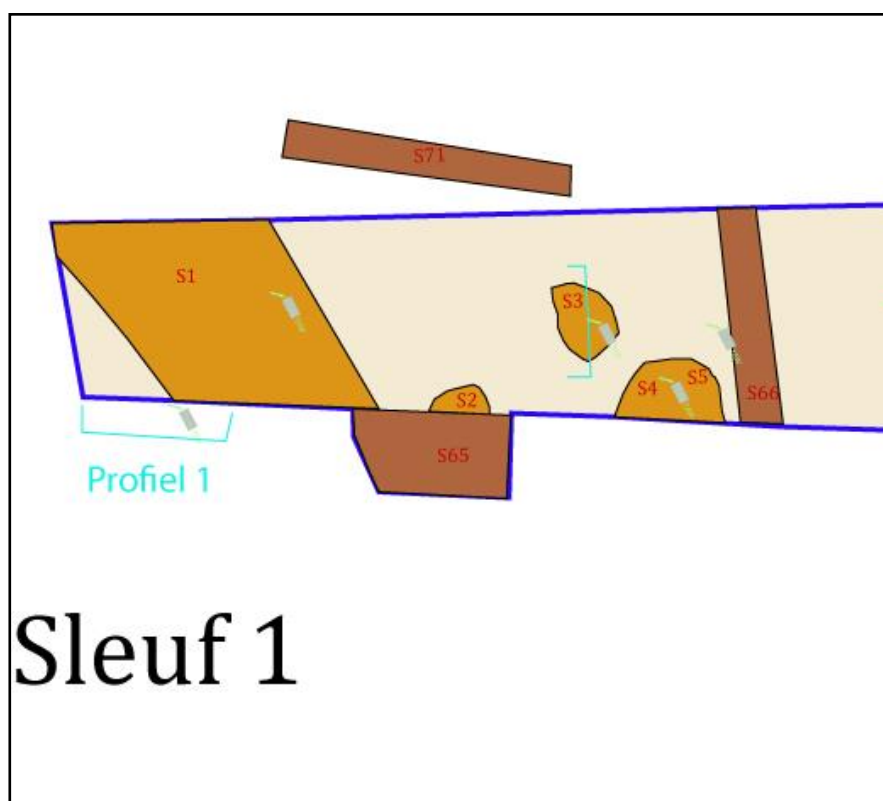
6.2.2. Romeinse periode

6.2.2.1. Gracht

S1 (was een NW-ZO georiënteerde gracht met een breedte in het vlak van circa 2m. De vulling van het spoor was een donkergrijze zandleem met vrij veel houtskoolspikkels. Uit de oppervlaktevulling van de gracht konden enkele scherven handgevormd aardewerk verzameld worden.

Figuur 21: Gracht S1 in sleuf 1.

Figuur 22: Detail van de westelijke zijde van sleuf 1.

6.2.2.2. Kuilen

S2, S3 en S4-S5 zijn kuilen met een gelijkaardige grijze, houtskoolrijke vulling. Uit S3 (+17,51m TAW) werd tijdens het couperen fragmenten handgevormd aardewerk verzameld worden. De kuil was circa 20cm diep bewaard ten opzichte van het archeologische niveau en had een breedte van 30cm. Nog in sleuf 1 werd naast en onder S21 een Romeinse kuil S11 opgetekend. Het ging om een vrij groot, rechthoekig spoor met een donkergrijze vulling. Ook hier werd handgevormd aardewerk aangetroffen.

Figuur 23: Coupe op S3.

Figuur 24: S4-S5 in vlak.

S26 bevond zich in sleuf 3 en had een rechthoekige vorm (l: 1m b_{min}: 0,2m). Aan het oppervlak van de kuil werd handgevormd aardewerk aangetroffen. De oppervlaktevulling was donkergrijs, vrij gevlekt met houtskoolbrokken.

Een tweede concentratie kuilen bevond zich in sleuf 4. Het betrof sporen S53 - S56, vierkant tot rechthoekige sporen met een grijze tot donkergrijze vulling. Aan het oppervlak van kuil S53 werden fragmenten van Romeins kruikwaar aangetroffen.

S58 was een rechthoekige kuil en bevond zich ten zuiden van S60. Uit de zandlemige vulling werd vrij veel Romeins aardewerk gerecupereerd. Aan het oppervlak had de kuil een donkergrijze kleur en vrij veel houtskoolspikkels.

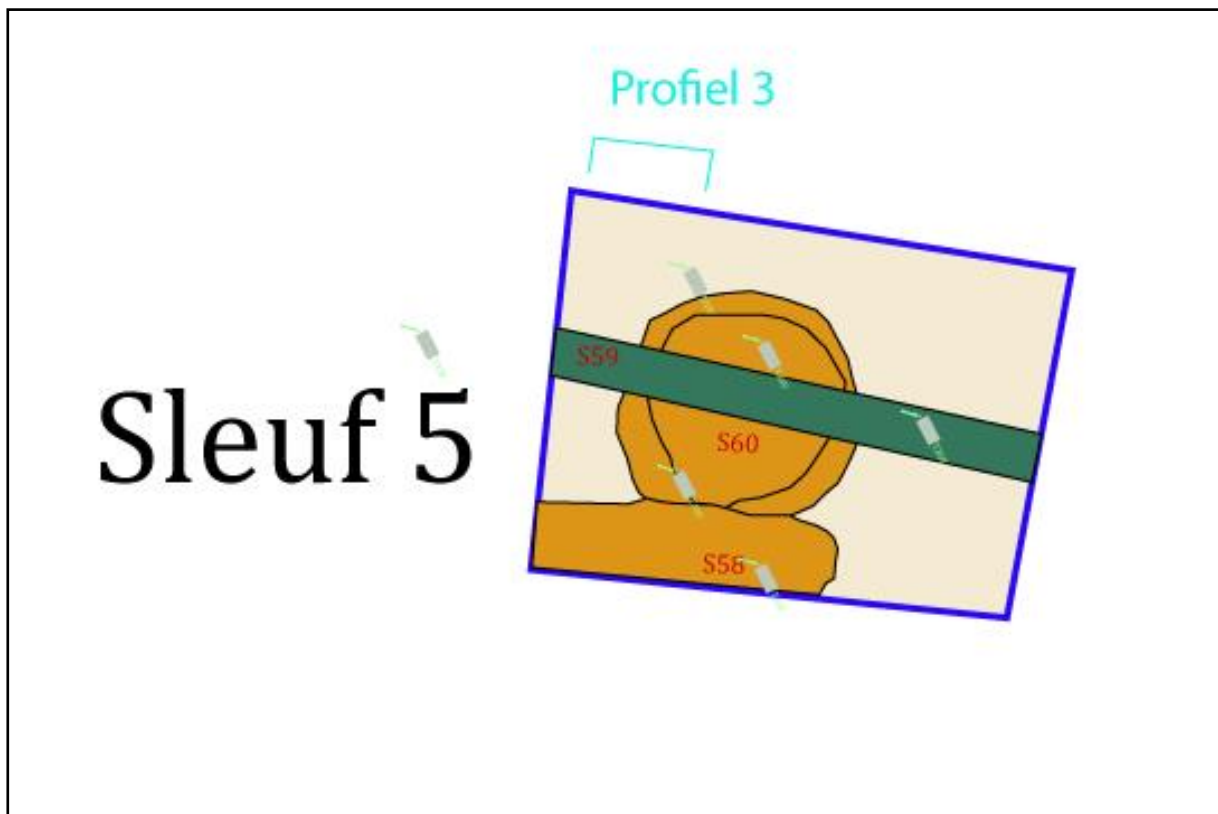
Figuur 25: Aanleg van sleuf 3, rechtsonder S26.

6.2.2.3. Ovenstructuur

Een laatste romeins spoor werd aangetroffen in sleuf 5. Het ging om een cirkelvormig spoor S60 (diameter 1,2m) met resten van verbrande leem aan de rand. Het spoor kon geïnterpreteerd worden als een Romeinse pottenbakkersoven. Aan de rand van de oven zaten *tegulae*. Aan het oppervlak werd een fragment van een dolium, enkele scherven kruikwaar en handgevormd aardewerk aangetroffen. Het oppervlaktemateriaal kan in de 2de eeuw n. Chr. gedateerd worden. Vermoedelijk bevindt het stookkanaal van de veldoven zich nog onder S59. Het is ook niet uitgesloten dat er zich pottenbakkersresten *in situ* bevinden.

Figuur 26: S58 (onderaan) en S60 (cirkelvormig spoor) in sleuf 5.

Figuur 27: Detail van sleuf 5.

6.2.3. Late middeleeuwen/vroegmoderne periode

6.2.3.1. Kuilen

Een groep sporen kunnen geïnterpreteerd worden als (extractie)kuilen. De kuilen werden na de extractie van het zand opgevuld met huishoudelijk afval. Het ging om zowel vrij grote kuilen 1m bij 2m, als kleinere exemplaren (20/40cmcmx50cm). Opvallend is de grote hoeveelheid aan aardewerk (kookpotten, kruiken, ...) alsook metalen voorwerpen (gespen, munten, ...) in de vulling van deze kuilen.

In sleuf 1 betrof het kuilen S6, S9, S13 en S16. In sleuf 3 ging het om S28, S29, S30, S32, S34, S35, S36, S38, S43 en S49.

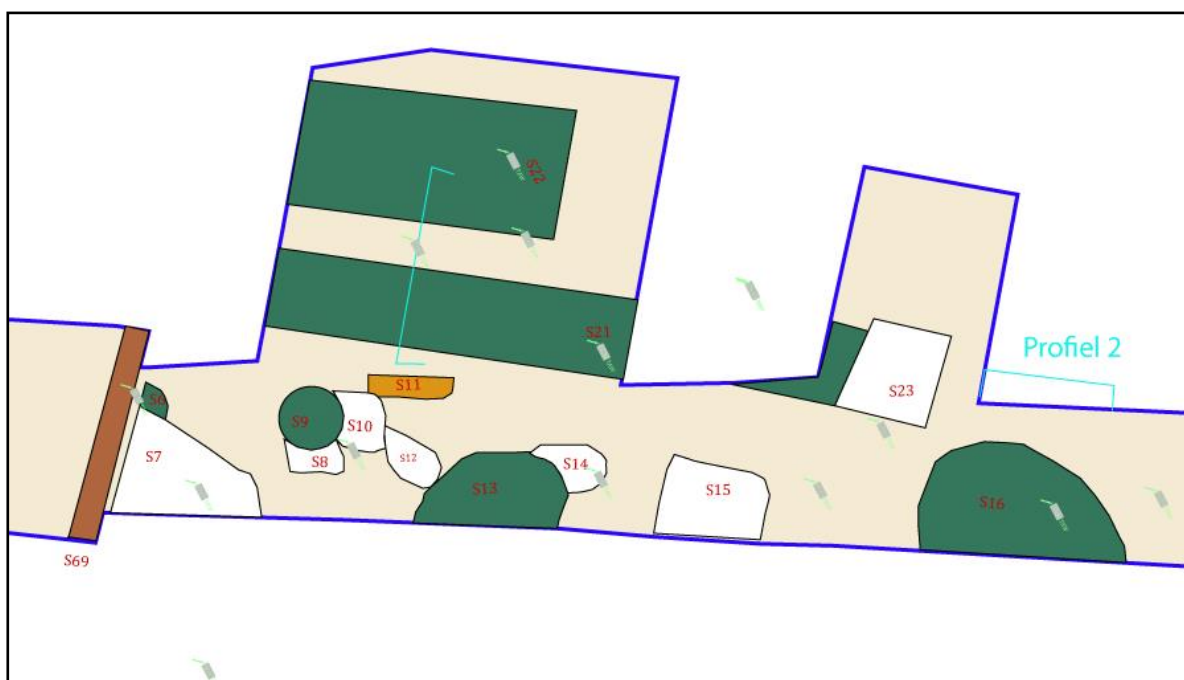
Figuur 28: Zicht op de sporencluster in sleuf 1.

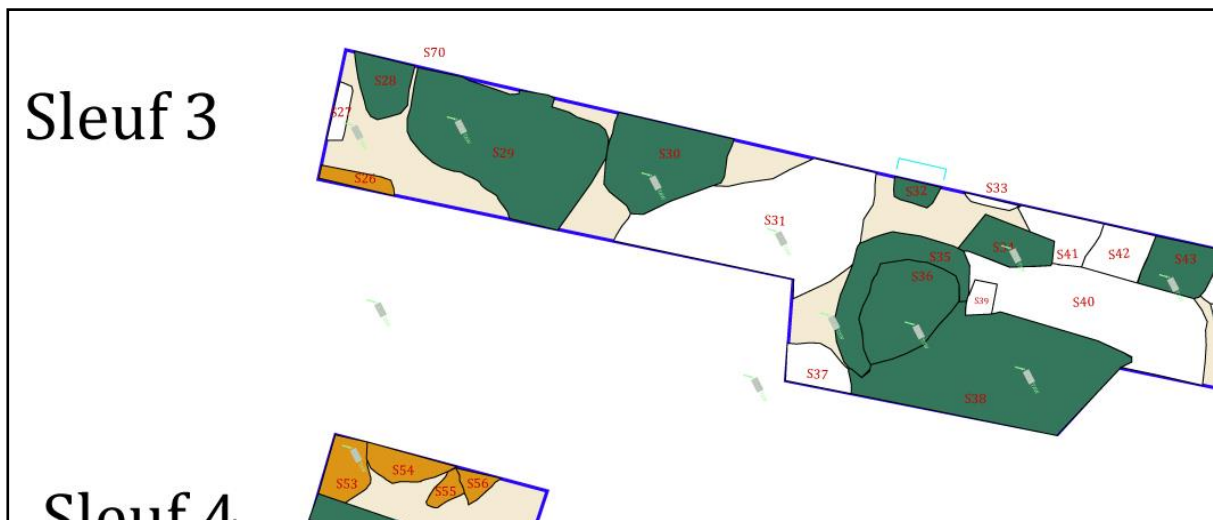
Figuur 29: S16 in sleuf 1.

Figuur 30: Sporencluster in sleuf 3.

Figuur 31: Detail van het centrale gedeelte van sleuf 1.

Figuur 32: Detail van een gedeelte van sleuf 3.

6.2.3.2. Gracht en greppel

Een opvallend spoor was S21 in sleuf 1. Het ging om een gracht die aan de oostzijde, ter hoogte van S23, eindigde. In doorsnede kon in de onderste laag een dikke laag klei herkend worden. In het pakket erboven werd een vrijwel intacte bronzen (messing) grape aangetroffen (zie 6.3.2.). De gracht had in doorsnede steile wanden en was circa 1m dieper bewaard dan het archeologische niveau.

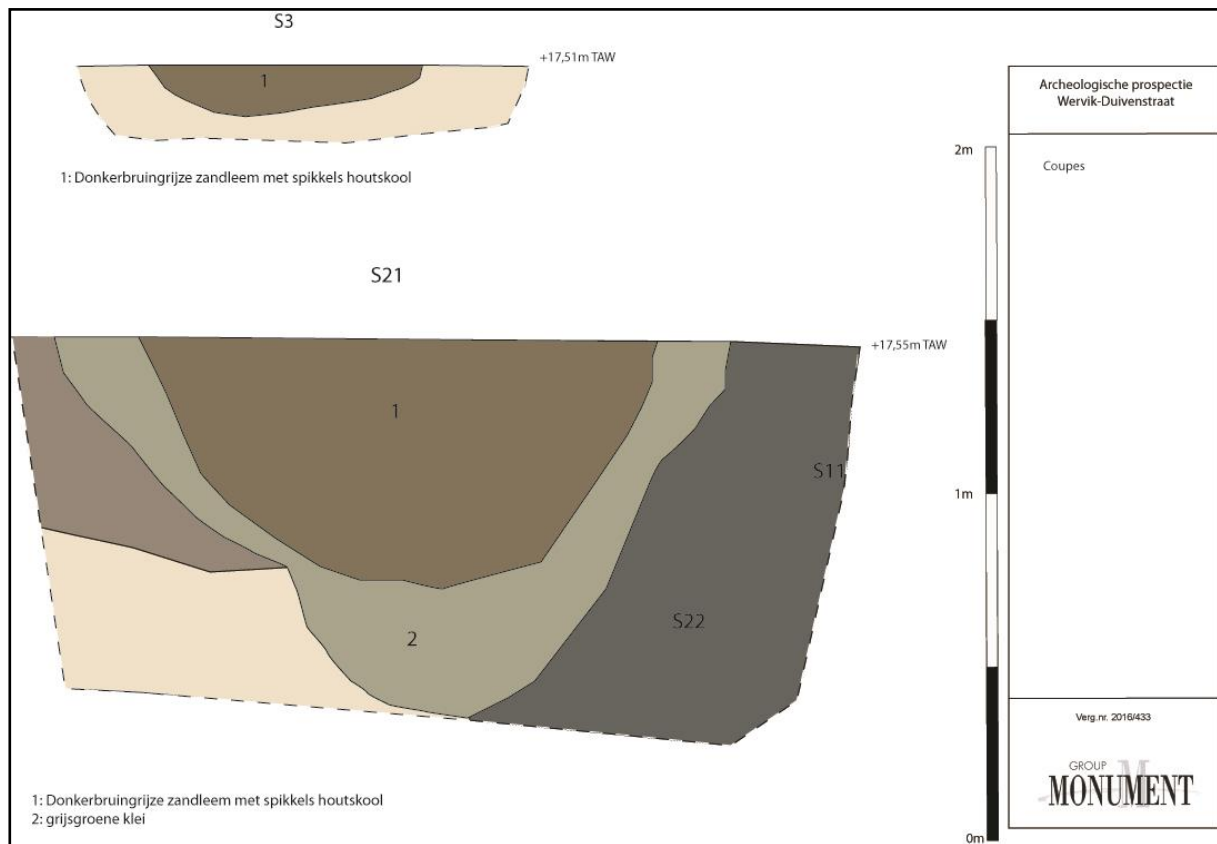
In sleuven 4 en 5 (S57 en S59) werd een oost-west georiënteerde greppel aangetroffen. De greppel had een breedte van circa 40cm. De zandlemige vulling was licht gevlekt grijs en beige/geel.

Figuur 33: S21 in vlak.

Figuur 34: Doorsnede op S21.

Figuur 35: Coupes.

6.2.4. 20ste eeuw

Enkele sporen kunnen in relatie gebracht worden met de bebouwing die recentelijk op het plangebied stond. Het ging om sporen S65, S66, S67, S68, S69 en S71. In praktisch alle gevallen ging het om muurstructuren opgebouwd uit zeer recent metselwerk, funderingen van kelders.

Figuur 36: uitgraven van één van de kelders in sleuf 1.

6.2.5. Ongedateerde sporen

Enkele kuilen konden tijdens de prospectiefase niet gedateerd worden. Het ging om S7, S8, S10, S12, S14, S15, S17, S18, S19, S23, S27, S31, S33, S37, S39, S40, S41, S42, S44, S45, S46, S47, S48, S50, S51 & S52.

6.3. Vondsten en stalen

6.3.1. Aardewerk

6.3.1.1. Romeinse aardewerk

Fijn aardewerk

Gebronsd aardewerk

Gebronsd aardewerk is te herkennen aan de goudglimmertjes van Mica, die als imitatie voor brons, op het aardewerk zijn aangebracht. Onder de rand zijn vaak nog wel glimmertjes over. Uit S1 werd een wandfragment gebronsd aardewerk met kerfbandversiering gevonden.

Figuur 37: Rechts: gebronsd aardewerk uit S1, links: handgevormd aardewerk uit S1.

Gewoon aardewerk

Handgevormd aardewerk

Uit S1 werd enkele wandfragmenten handgevormd aardewerk aangetroffen. Uit S3 werd een randfragment met korte, uitstaande hals en afgeronde rand en bodemfragment met hoekige overgang van standvlak naar wand aangetroffen. Uit S4 werd een randfragment van een bord of kom met verdikte, afgerond rechthoekige rand gevonden. Uit S11 werden drie randen van kookpotten verzameld, waarvan één fragment met groeven op de hals. Uit S26 werd een wandfragment gerecupereerd.

Figuur 38 Handgevormd aardewerk uit S3.

Figuur 39: Randfragment handgevormd aardewerk uit S4.

Figuur 40: Drie randfragmenten van kookpotten uit S11.

Dolia

De dolium is een grote voorraadpot. Ze werden gebruikt voor de opslag van allerlei waren zoals, vloeistoffen, olijven, vissauzen, vissen, dadels en vijgen, graan, druiven, Ze zijn meestal groot en rond en werden om deze reden waarschijnlijk veel gebruikt voor maritiem transport. Hun afmeting draait meestal rond 1 meter. Sommige exemplaren hebben een platte onderkant. Hun inhoudscapaciteit varieerde. Ze werden voornamelijk gedraaid op een groot pottenbakkerswiel en achteraf soms nog eens nagedraaid. De gebruikte klei is meestal ruw met redelijk wat inclusies. Aan de hand van deze inclusies kan men met micro analyse achterhalen vanwaar de grondstof afkomstig is. De meest voorkomende kleur is een bruingrijze variatie.

Uit S1 werden fragmenten van een dolium aangetroffen. Één van de fragmenten was secundair verhit en bevatte witte inclusies. Een ander wandfragment bevatte rode en witte inclusies. Ook in S3 en S4 werden enkele wandfragmenten gevonden met witte inclusies. Een fragment uit S11 was secundair verhit.

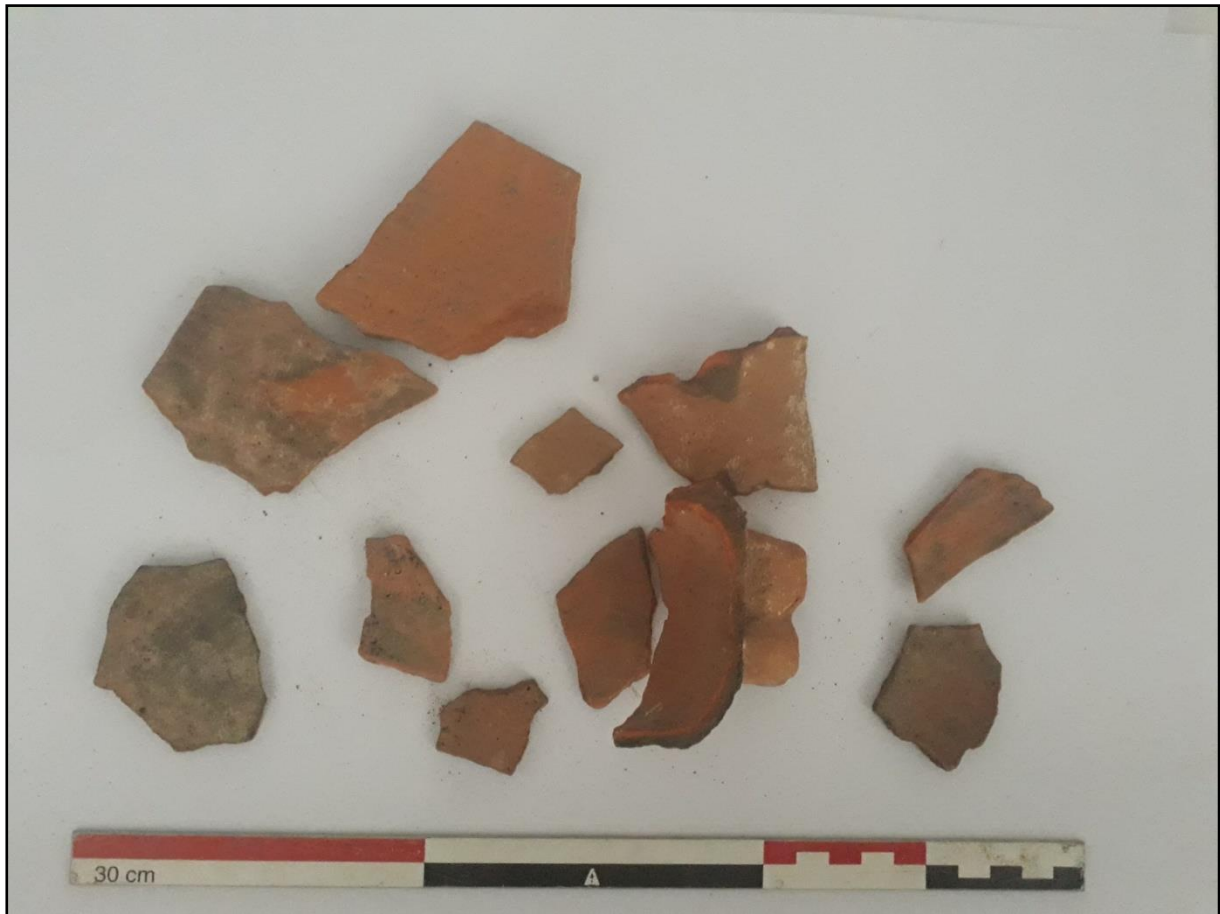
Figuur 41: Rechts, fragment van een dolium uit S11, links: twee scherven van kruiken uit S11.

Kruiken

Uit S11 werd een oorfragment met groef uit de regio Bavay verzameld. Een ander randfragment met geprofileerde hals uit dezelfde context behoorde tot het zogenaamde Scheldevallei-waar. Uit S54 werden fragmenten en oren met vier groeven van een kruikamfoor met ondersneden lip (late 2de en vroege 3de eeuw n. Chr.) uit Bavay gerecupereerd. Ook uit S60 werd roodbakkende *Lowlands* ware of kruikwaar uit de Scheldvallei verzameld.

Figuur 42: Fragmenten van een Bavay kruikamfoor uit S54.

Figuur 43: Roodbakkend Lowlands ware uit S60.

Lowlands Ware

Uit S3 werden enkele wandscherven roodbakkend aardewerk aangetroffen. Ook uit contexten S58 en S60 werden dergelijke wandscherven aangetroffen.

6.3.1.2. Late middeleeuwen/vroegmoderne periode

Grijs aardewerk

Dit aardewerk is gebakken in een zuurstofarme omgeving, vandaar de specifieke grijze kleur ervan. In het algemeen kan deze aardewerksoort voorkomen tot in de eerste helft van de 16de eeuw.²⁶ De dominantie²⁷ van het grijs aardewerk (zowel lokale makelij als import) blijft tot in de 14de eeuw.²⁸ Vanaf dan wordt het vrij snel overvleugeld door het rode aardewerk.

Uit spoor 13, S26, S32, S34, S48 en S59 werden enkele wandscherven grijs aardewerk gerecupereerd.

- Kan/kruik: Een kan/kruik is een vorm die gebruikt wordt als opslag voor vloeistoffen. De kruik kent haar voorkomen vanaf de late 12de eeuw tot in de 16de eeuw. Uit spoor 21 werd een bodem op standvinnen aangetroffen gelijkend op type L64A²⁹. Uit S43 werd een kan op enkelvoudige standvinnen gevonden.
- Kogelpot: De kogelpot is een min of meer bolvormige, gesloten vorm met een korte, meestal uitstaande hals en een afgeronde of licht lensvormige bodem. De functie van deze pot valt niet altijd te achterhalen. Om een functie toe te wijzen dienen de gebruikssporen onderzocht te worden. Soms kunnen de potten bijvoorbeeld sporen van kookvocht bevatten. Het recipiënt werd vooral gebruikt als kookpot of voorraadpot maar ook als drinkbeker (voor de kleinere volumes) of kamerpot.³⁰ De kogelpot kent zijn vroegste voorkomen vanaf de 8ste eeuw. Begin de 14de eeuw wordt de kogelpot vervangen door andere vormen zoals de grape en de kookkan. Als voorraadpot bleef de vorm wel nog enige tijd voortleven. Uit S35 werd een fragment van een kogelpot aangetroffen, toebehorend tot het type L37³¹. Uit het spoor S36 kon een fragment van het type L40³² herkend worden.

²⁶ DE GROOTE K., 2008, p. 295.

²⁷ Het procentueel voorkomen van het aardewerk ten opzicht van een andere soort aardewerk in een bepaalde context.

²⁸ DE GROOTE K., 2008, p. 295.

²⁹ DE GROOTE K., 2008, p. 172.

³⁰ DE GROOTE K., 2008, p. 196.

³¹ DE GROOTE K., 2008, p. 199.

³² Ibidem.

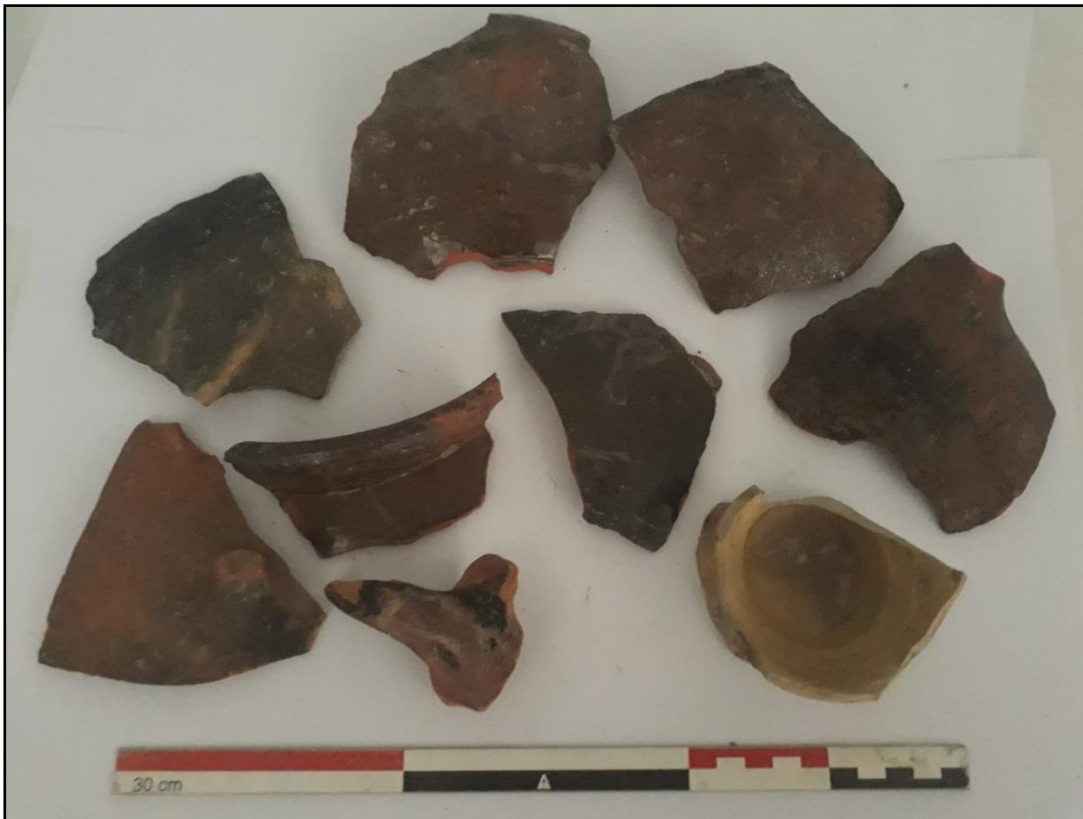
(vroeg) Rood aardewerk

In tegenstelling tot het grijze aardewerk wordt hier bij het bakken wel zuurstof (lucht) toegevoegd in de oven waarbij de klei oxideert en een rode kleur krijgt. Het vroegrode aardewerk is oxiderend gebakken en fijn verschaald. Het vroegrood aardewerk kent zijn verschijning en is het sterkst aanwezig in de late 12de – vroege 13de eeuw. In de 14de eeuw wordt deze soort aardewerk niet meer geproduceerd.³³ Uit S28, S29, S30, S32 werden wandfragmenten van roodgeglazuurd aardewerk gerecupereerd.

- Kan/kruik: Uit S6 werd een roodgeglazuurde kan gerecupereerd. De vorm was archeologisch compleet. Het betrof een kleine slanke vorm met een hoge schouder en een weinig geribbelde hals, wat overeenkomt met het type L130C³⁴. Uit S21 werd een kannetje verzameld met platte bodem en mooi uitgewerkte rand. Nog in S21 werd een bodem in vroegrood aardewerk gevonden. In S36 werd een bodem op standvinnen gevonden.
- Kom: De kom heeft een open vorm, met een halfbolvormig lichaam. Ze komt al voor vanaf de Laat-Karolingische periode. Vanaf de 13de eeuw en zeker vanaf de 14de eeuw komt de vorm frequent voor. Uit S9 kon een scherfje rood geglazuurd aardewerk verzameld worden. Ook uit S16 werd een fragment van een kom verzameld.
- Grape: De grape is een gesloten potvorm op drie pootjes bedoeld als kookpot. Uit S13 werden 4 individuen verzameld. Één ervan had een bodem op ingeknepen standvinnen. Ook uit S21 werd een individu verzameld. Uit S38 werden twee individuen aangetroffen. Ook uit S43 en S59 werd een individu verzameld.
- Pan: Uit S21 werd een individu verzameld met een holle steel.
- Deksel: Uit S34 werd een fragment van een deksel gevonden.

³³ DE GROOTE K., 2008, p. 107.

³⁴ DE GROOTE K., 2008, p. 172.

Figuur 44: Roodbakkend aardewerk uit S13.

Figuur 45: Roodbakkend geglazuurd aardewerk, rechtsboven grijs aardewerk uit S21.

Figuur 46 Kannetje met klein volume uit S21.

Witbakkend aardewerk

Uit S9 konden twee fragmenten van kleipijpjes gerecupereerd worden, één ervan was verglaasd. Ook uit S28 kon een kleipijpje verzameld worden.

Figuur 47: Kleipijpjes uit S9.

Steengoed

Steengoed kenmerkt zich door een geheel versinterde gladde scherf, waarin geen korrel meer zichtbaar is³⁵. De hardgebakken soorten keramiek uit het Rijnland en de Eifel worden doorgaans ingedeeld naar hardheid en de eerste vindplaats van productieafval.

- Siegburg: Dit aardewerk heeft een lichtgrijze kern en een witgrijze tot bruingele oppervlaktelaag. Uit S6 werd een fragment van drinkschaal verzameld.³⁶
- Raeren: Het productiecentrum Raeren is bekend om haar producten uit de periode tussen het einde van de 15de eeuw en het begin van de 17de eeuw.³⁷ Het aardewerk heeft een lichtgrijze kleur, een onderglazuur van ijzerengobe en een zoutglazuur. Uit S13 werd een fragment van een kruik verzameld. Uit S49 werd een wandfragment gevonden. Uit S57 werd een kruik gevonden.
- Langerwehe: Uit S21 werden enkele fragmenten van dit importaardewerk gevonden.

Figuur 48: Randfragment van een kruik 'Raeren' uit S57.

³⁵ BARTELS M., 1999, p. 43.

³⁶ DE GROOTE K., 2008, p. 374.

³⁷ BARTELS M., 1999, p. 59.

6.3.2. Metaal

Tijdens het onderzoek werd gebruik gemaakt van een metaaldetector van het type XP Deus om metalen voorwerpen op te sporen. De metaaldetector werd ingezet bij het verdiepen en aanleggen van de proefsleuven en op het archeologische niveau waar de grondsporen zich aftekenen. Het onderzoek resulteerde in een diversiteit aan voorwerpen.

Een eerste groep wordt ingenomen door de munten. In totaal werden 8 munten teruggevonden die kunnen gedateerd worden tussen 15 v.C en het midden van de 17de eeuw. Specifiek gaat het om een Romeinse bronzen munt van het Germanvs Indvtilil type³⁸. Het betreft provinciaal kleingeld aangemunt onder keizer Augustus tussen 15 en 10 v.C. voor het Noord-Gallische gebied. De munt werd vermoedelijk geslagen te Reims. De munt heeft een gewicht van 1,83g en meet 15,5mm in diameter. Op de voorzijde is een hoofd met diadeem naar rechts te zien. De keerzijde vertoont een stier naar links met daarboven GERMANVS en eronder INDVTILLI L. Het betreft voor de Romeinse tijd één van de vroegste voorkomende munten en is daarom uitzonderlijk.

Naast de Romeinse munt werden nog vier munten teruggevonden die dateren tussen de late 14de en 15de eeuw. Het gaat om een Schotse penny van James III (1460-1488) te dateren ca. 1470 uit S41, een mijt in biljoen van Filips de Stoute uit 1388 bij de aanleg van het grote kijkvenster in sleuf 1, een mijt in biljoen van Filips de Goede (1434-67) en een onbepaalde mijt uit de 15de eeuw bij de aanleg van sleuf 3. Daarnaast werden nog een onleesbare halve munt en een rekenpenning uit de 16de eeuw uit Neurenberg teruggevonden in het grote kijkvenster in sleuf 1. Als laatste geldt een stuiver in biljoen van Filips IV (1621-65) met de datum 1643. Deze munt werd aangetroffen tijdens de aanleg van sleuf 3.

³⁸ Determinatie door Prof. Johan Van Heesch (KULeuven en Penningenkabinet Brussel) – ref. Scheers. La Gaule Belgique nr. 216.

Figuur 49: Zicht op een Germanvs Indvtillil munt uit het Penningenkabinet (met dank aan Prof. Johan Van Heesch).

Figuur 50: Zicht op de aangetroffen Germanvs Indvtillil munt.

Figuur 51: Mijt in biljoen van Filips de Goede (1434-1467) tijdens de aanleg van sleuf 3 aangetroffen.

Naast de munten zijn een groot aantal kledijelementen teruggevonden in de vorm van schoen- en riemgespen, knopen en kledinghaakjes. Deze voorwerpen kunnen qua vorm gedateerd worden vanaf de late middeleeuwen tot in de vroegmoderne tijd, tussen ca. de late 14de en vroege 17de eeuw. Enkele van de voorwerpen werden aangetroffen in de grondsporen, waaronder een sleutelgatvormige gesp met angel in S16, een gedecoreerd kledinghaakje met een ijzeren gesp in S31 en een rechthoekige gesp met angel en schoenveterpunt uit S38.

Figuur 52: Gesp met riemplaatje voorzien van decoratie.

Bij het vondstmateriaal zijn ook twee schapenbelletjes, een vingerhoed en een musket- en pistoletkogel op te merken. Deze kunnen in de vroegmoderne tijd gedateerd worden.

Een opmerkelijke vondst betreft een gedecoreerd loden pijlgewicht. De decoratie bestaat uit een aangebracht fijn ruitpatroon. Bij het archeologisch onderzoek op de Grote Markt in Poperinge³⁹ werd een vroeg 14de-eeuwse gracht aangetroffen waarin gelijkaardig vondstmateriaal werd aangetroffen.

Als laatste vondst geldt een grape in messing die aangetroffen werd in de bovenste vulling van een laatmiddeleeuwse gracht S21. De grape is voorzien van drie voetjes en vertoont sporen van beroeting op de onderzijde. De twee oortjes zijn vermoedelijk afgebroken en vormt wellicht de reden voor het weggooien..

³⁹ Trommelmans. In voorbereiding.

Figuur 53: Zicht op de aangetroffen grape (detail) en de positie in de grachtvulling S21.

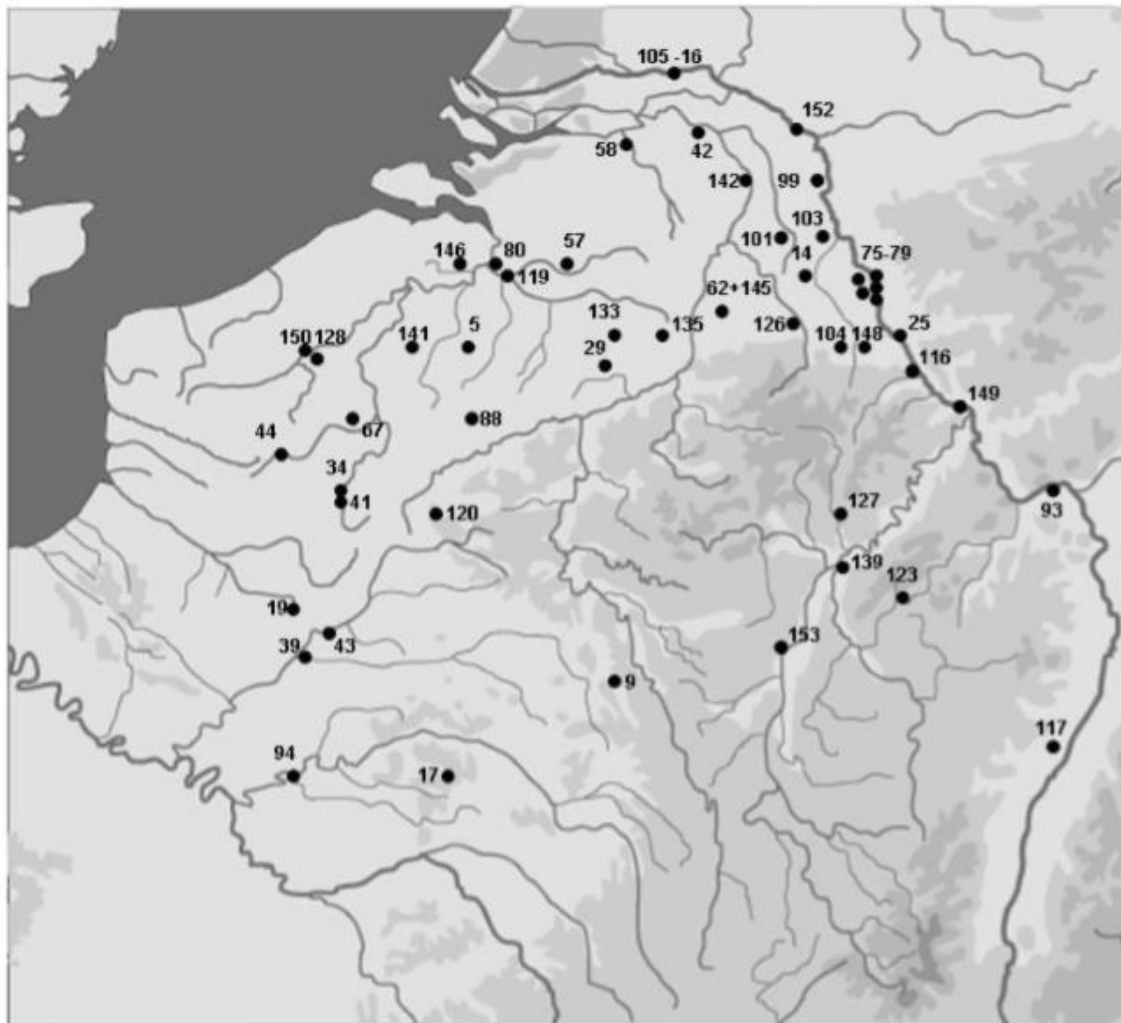
7. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden vrij veel archeologische sporen aangetroffen. De sporen kunnen grofweg in twee perioden onderverdeeld worden, namelijk de romeinse periode enerzijds en de late middeleeuwen/vroegmoderne periode anderzijds. Niettegenstaande de vrij grote verstoringsgraad van de recente bebouwing binnen het plangebied is het archeologische sporenbestand goed bewaard gebleven. Ook de artefacten aangetroffen in de vulling van de sporen waren goed bewaard.

7.1. Romeinse activiteiten

Het plangebied is gelegen op de noordelijke rand van de romeinse *vicus*. Het is daarom niet verwonderlijk dat er zich tijdens de prospectie verschillende sporen manifesteerden die in de romeinse periode te dateren waren. Opvallend was een oost-west georiënteerde gracht S1 in sleuf 1. Een ander spoor wijst in de richting van ambachtelijke activiteiten. Het ging om S60 in sleuf 5. Heel waarschijnlijk gaat het om een ovenstructuur. De morfologie van het spoor wijst in de richting van een pottenbakkersoven. Te Wervik werd dergelijke structuur slechts éénmalig onderzocht, namelijk tijdens een archeologische campagne op de Steenakker (zie 4.1.2 en 4.2.2.). Pottenbakkersactiviteiten werden uitgeoefend net aan de rand van de nederzetting wegens rookhinder en brandgevaar, het plangebied ligt aan de hypothetische rand van de *vicus*. De nabijheid van de Sint-Jansbeek net ten noorden van het plangebied als leverancier van water speelt bij de inplanting van een mogelijk pottenbakkersatelier binnen het plangebied ook een niet onbelangrijke rol. Het is derhalve niet uitgesloten dat er zich nog pottenbakkersovens bevinden binnen het plangebied.

Naast deze ambachtelijke structuur S60 werden ook verschillende middelgrote kuilen aangetroffen die als bewoningssporen geïnterpreteerd kunnen worden (paalkuilen/afvalkuilen).

5	Asse	62	Heerlen	123	Schwarzenbach
9	Avocourt	67	Howardries	126	Soller
14	Bedburg	75-79	Köln	127	Speicher-Herforst
16	Berg en Dal (Holdeum)	80	Kontich	128	Spire
17	Bergères (lès vertus)	88	Liberchies	133	Tienen
19	Beuvraignes	93	Mainz, Weisenau	135	Tongeren
25	Bonn	94	Mareuil-lès-Meaux	139	Trier
29-30	Braives	99	Moers-Asberg	141	Velzeke
34	Cambrai	101	Mönchengladbach	142	Venlo
39	Compiègne	103	Neuss	145	Voerendaal
41	Crévecœur-sur-l'Escaut	104	Niederberg-Friesheim	146	Waasmunster - Pontrave
42	Cuijk	105	Nijmegen	148	Weilerwist
43	Cuts	116	Remagen	149	Weissenthurm
44	Dainville	117	Rheinzabern	150	Wervik
57	Grobbendonk	119	Rumst	152	Xanten
58	Halder	120	Sains-du-nord	153	Yutz

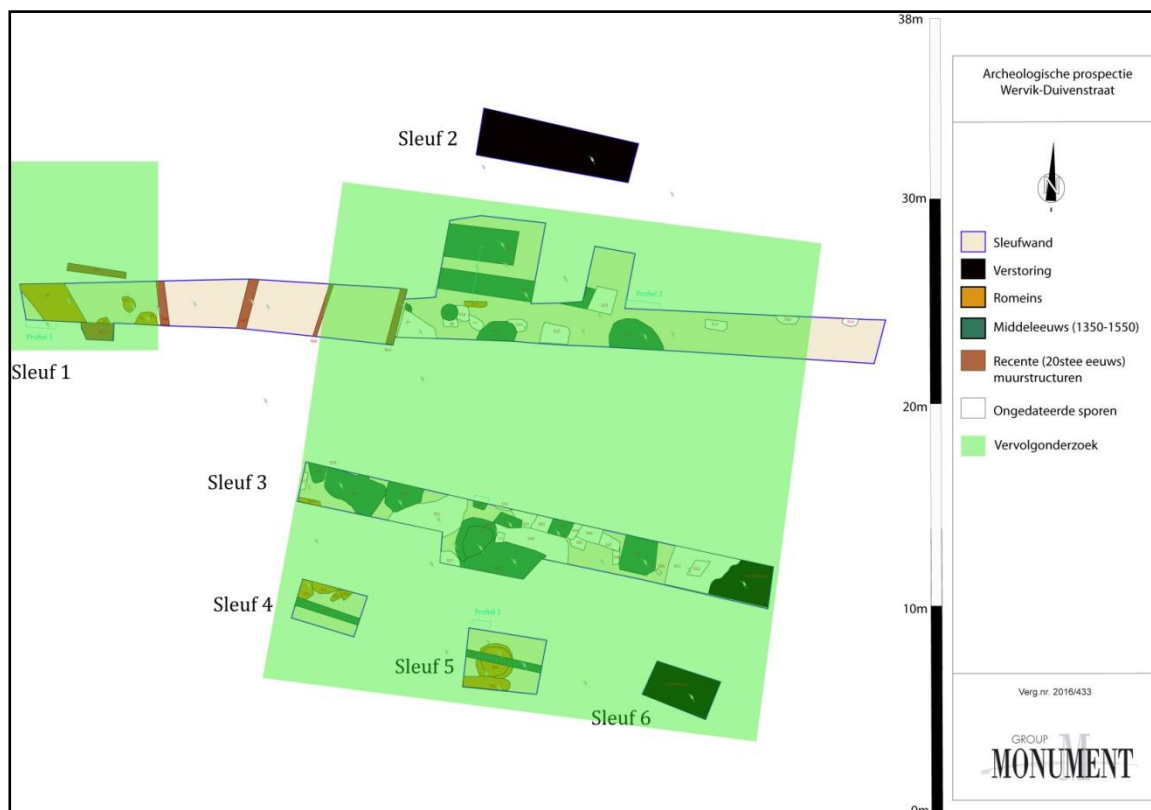
Figuur 54: Overzicht van enkele vindplaatsen van pottenbakkersovens in Gallia Belgica en Germania Inferior. (bron: CLERBAUT t., 2015, p. 14)

7.2. Late middeleeuwen/vroegmoderne periode

Verschillende sporen kunnen in de late middeleeuwen/vroegmoderne periode gedateerd worden. Enkele kuilen kunnen wegens hun morfologie als extractiekuilen geïnterpreteerd worden. Er werd vermoedelijk zandgrond geëxtraheerd, waarna de kuilen werden opgevuld met huishoudelijk afvalmateriaal. Opvallend was de grote hoeveelheid aan materiaal en de vrij goede bewaring van de artefacten.

8. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK

Als gevolg van het groot aantal sporen, de bewaringstoestand en de aard ervan, wordt een vervolgonderzoek noodzakelijk geacht binnen het plangebied in de vorm van een archeologische opgraving. De advieszone voor deze opgraving is enerzijds een kleine rechthoek aan de Duivenstraat (100m²) en anderzijds een groter stuk in het midden van het terrein (570m²). In totaal komt dit neer op 670m². Het gaat om een vervolgoopgraving waarbij de sporen zich in één vlak zullen manifesteren. Ter hoogte van de Duivenstraat bevindt het archeologische niveau zich op een diepte van +17,50m TAW en op het midden van het terrein op een diepte van +17,30m TAW. In het vervolgonderzoek kunnen romeinse bewoningssporen en romeinse structuren die met ambachtelijke activiteiten verband houden, verwacht worden. Ook (extractie)kuilen en waterhoudende structuren uit de late middeleeuwen/vroegmoderne periode vallen binnen het verwachtingspatroon. De opgraving van een romeinse ambachtelijke zone in de binnenstad van Wervik zou een primeur zijn in de regio en zal bijgevolg een grote kenniswinst opleveren.

Figuur 55 Zones voor vervolgonderzoek aangeduid op het grondplan.

Figuur 56: GRB-basiskaart met aanduiding van de zone vervolgonderzoek (bron: geopunt).

De vraagstelling van het onderzoek zal gericht zijn op de activiteiten aan de rand van de romeinse *vicus*. Uitgangspunt hierbij zijn enerzijds de geregistreerde romeinse bewoningssporen en sporen van artisanale activiteiten tijdens het proefsleuvenonderzoek. Anderzijds spitst het vervolgtraject zich toe op de laatmiddeleeuwse/vroegmoderne extractiekuilen. Tijdens het vervolgonderzoek moet er extra aandacht zijn voor de volgende punten:

- Onderzoek van de **romeinse potenbakkersoven**: een correcte registratie moet de volgende minimale gegevens bevatten (naar T. Clerbaut⁴⁰): morfologie van de ovenstructuur (ovenvorm, aantal stookkanalen, aanwezigheid en vorm van ondersteuning, beschrijving ovenvloer), datering, metrische gegevens, opbouw en gebruikte materialen (klei/leem, bouwkeraamiek, natuursteen, aardewerk, ...), vondsten binnen de ovenstructuur (misbaksels, ...), voldoende staalname indien mogelijk (thermoluminescentie, ...).

⁴⁰ CLERBAUT t., 2009.

- Onderzoek **romeinse gracht**: pollenstaal, zaden en vruchten, houtskoolstaalname
- Onderzoek andere **romeinse sporen**: houtskoolstaalname
- Onderzoek **middeleeuwse sporen**: metaaldetectie, kleistaalname

Volgende onderzoeksvragen moeten minimaal beantwoord worden na de opgraving:

- *Wat is de archeologisch relevante geologische en bodemkundige opbouw? In hoeverre is de bodemopbouw intact?*
- *Wat is de aard, datering, spreiding en onderlinge samenhang van de sporen?*
- *Kan er een periodisering in het sporenbestand vastgesteld worden? Is er sprake van chronologische continuïteit?*
- *Welke spoorcategorieën zijn aanwezig? En tot welke functie behoren deze (bewoning, begraving, artisanaal, ...)? Welke structuren kunnen onderscheiden worden (gebouwen, waterputten, kuilen, ...)?*
- *Komen er naast de reeds vastgestelde pottenbakkersoven nog andere sporen van artisanale activiteiten aan het licht? Kan er van een pottenbakkersatelier gesproken worden?*
- *Wat is de morfologie, datering, ... van de reeds aangetroffen pottenbakkersoven? Zijn er gelijkenissen met andere reeds opgegraven pottenbakkersovens?*
- *Uit wat bestaat de materiële cultuur en kan dit iets leren over het gebruik van de site en de bewoner(s)? Tot welke groep, type, baksel, ... behoort het aardewerk?*
- *Hoe gaan de aangetroffen sporen samen met de historiek van Wervik als vicus en als middeleeuwse stad?*
- *Welke analyses dienen uitgevoerd om een inzicht te krijgen in de landschappelijke context van de site en de datering van de aangetroffen structuren/artefacten?*

- Hoe past de vindplaats binnen het regionale archeologische landschap uit deze specifieke periode(s)? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode?

- Welke artefacten uit het vooronderzoek en de opgraving lenen zich tot conservatie?

9. SYNTHESE

In het kader van een nieuwbouwproject op verschillende percelen (zie Administratieve gegevens) ter hoogte van de Duivenstraat te Wervik (prov. West-Vlaanderen) voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv op 22 februari 2016 tot 24 februari 2016 een archeologische prospectie uit op het terrein. Opdrachtgever voor het onderzoek was de bouwfirma Pollet bvba. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de bijzondere voorschriften opgesteld door Onroerend Erfgoed. Het terrein was circa 2790m² groot. In totaal werden 6 sleuven aangelegd binnen het plangebied, samen een oppervlakte van 217m². Een groot deel van het plangebied (1650m²) kon niet onderzocht worden wegens aanwezige bebouwing (in het westen en het zuiden) en omdat een deel nog dienst deed als weg (in het noorden en het oosten). Het percentage onderzocht gebied was circa 19%.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden vrij veel archeologische sporen aangetroffen. De sporen kunnen grofweg in twee perioden onderverdeeld worden, namelijk de romeinse periode enerzijds en de late middeleeuwen/vroegmoderne periode anderzijds. Niettegenstaande de vrij grote verstoringsgraad van de recente bebouwing binnen het plangebied is het archeologische sporenbestand goed bewaard. Ook de artefacten waren goed bewaard. Het sporenensemble bestond uit diverse romeinse en laatmiddeleeuwse/vroegmoderne kuilen en grachten en een romeinse pottenbakkersoven.

Als gevolg van het groot aantal sporen, de bewaringstoestand en de aard ervan, wordt een vervolgonderzoek noodzakelijk geacht binnen het plangebied in de vorm van een archeologische opgraving. Een opgraving op deze locatie, aan de rand van de romeinse *vicus*, biedt een unieke kans om het verleden van Wervik te achterhalen. De opgraving van een romeinse ambachtelijke zone in de binnenstad van Wervik zou een primeur zijn in de regio en zal bijgevolg een grote kenniswinst leveren voor de stad, de regio en het archeologische landschap in het algemeen.

10. LITERATUUR

10.1. Secundaire literatuur

- BONCQUET T. & DE GRUYSE J., 2014, *Opgraving Wervik Centrumstraten*, Opgravingsrapport, Sijsele.
- BRADT T., BOT B. & ACKE B. 2008: *Archeologisch onderzoek Site Pardoën Wervik (prov. West-Vlaanderen)*, Basisrapport.
- BRUYNINCKX T., MESTDAGH B. & ACKE B., *Archeologische opgraving Hoogweg Wervik (West-vlaanderen)*, Rapport Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- CLERBAUT, T., 2009, *Een inleiding tot de Gallo-Romeinse pottenbakkersovens in Gallia Belgica en Germania Inferior: Inventaris, spreiding en morfologie*, Masterproef, Ugent, Gent.
- CLERBAUT, T., 2015, Een nieuwe blik op aardewerkproductie in het noorden van het Romeinse Rijk: pottenbakkersovens in Gallia Belgica en Germania Inferior, *Terra Incognita* 6, pp. 7-24.
- DEBONNE S., TERMOTE J. & WOUTERS K., 1990, Een Romeinse balans uit Wervik, *Westvlaamse Archaeologica* 6, 3, pp. 91-94, Kortrijk.
- DESPRIET PH, 1974, Wervik: gepolijst bijltje, *Archeologie* 2, p. 68-69.
- GOEMINNE H., 1970, Opgravingen in de Romeinse vicus te Wervik, *Archaeologia Belgica* 117, Brussel.
- NOUWEN R., 2006, *De Romeinen in België, (31 v.C. - 476 n.C.)*, Leuven.
- TERMOTE J. & DEBONNE S., 1991, Wervik (W. Vl.): onderzoek op het Sint-Maartensplein, *Archaeologia Mediaevalis* 14, p. 97, Jette.
- TERMOTE J., 1991, Het stadsarcheologisch onderzoek in Wervik in 1991, *Jaarboek Stedelijke Oudheidkundige Commissie Wervik*, 1991, pp.155-167.
- TERMOTE J., 1992, Wervik, Oosthove. Onderzoek van het terrein van de motte van Oosthove, *Westvlaamse Archaeologica* 8, 3, p. 80, Kortrijk.
- VERBRUGGE, A. 2004: *Viroviacum. Verwerking, studie en interpretatie van het materiaal uit een aantal Romeinse kelderkuilen uit de opgravingen op het St-Maartensplein in Wervik (1989-1991) (West-Vlaanderen)*, onuitgegeven verhandeling Universiteit Gent.
- VERBRUGGE, A., 2010. *Archeologisch onderzoek te Wervik. De Pionier (prov. West-Vlaanderen)*, Zarren: VIOE.

10.2. Internetbronnen

- www.euratlas.net
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wervik,_Belgium,_1559-1564_Deventer.jpg
- www.geopunt.be
- <http://www.nieuwsbronnen.com/tenbunderen/wervik.htm>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/300532>

10.3. Afbeeldingenlijst

FIGUUR 1 AANDUIDING VAN HET TE ONDERZOEKEN TERREIN OP DE TOPOGRAFISCHE KAART (BRON: GEOPUNT).....	7
FIGUUR 2 AANDUIDING VAN HET PLANGEBIED OP DE GRB-BASISKAART (BRON: GEOPUNT).....	8
FIGUUR 3 HET PLANGEBIED OP HET DIGITAAL HOOGTEMODEL (BRON: GEOPUNT).....	9
FIGUUR 4 HET PLANGEBIED AANGEDUID OP DE BODEMKAART (BRON: GEOPUNT).....	10
FIGUUR 5: DETAIL VAN DE PEUTINGER-KAART (WWW.EURATLAS.NET).....	12
FIGUUR 6: BEGRENZING VAN DE VICUS. (VERBRUGGE A., 2004, P. 26)	13
FIGUUR 7: KAART VAN JACOB VAN DEVENTER MET AANDUIDING VAN HET OPGRAVINGSGEBIED (GELE CIRKEL) (BRON: HTTP://COMMONS.WIKIMEDIA.ORG/WIKI/FILE:WERVIK,_BELGIUM,_1559-1564_DEVENTER.JPG).....	18
FIGUUR 8: KAART VAN SANDERUS MET AANDUIDING VAN HET OPGRAVINGSGEBIED (GELE CIRKEL). 1. SINT-MAARTENSKERK, 2. BURCHT VAN HEERLIJKHEID WERVIK, 3. BURCHT OOSTHOVE (BRON: HTTP://WWW.NIEUWSBRONNEN.COM/TENBUNDEREN/WERVIK.HTM)	19
FIGUUR 9: KAART VAN FERRARIS (1777) MET AANDUIDING VAN HET PROJECTGEBIED (BRON: GEOPUNT)	20
FIGUUR 10: OPGRAVINGSPLAN VAN DE DUIVENSTRAAT. GROENE CIRKEL IS DE BEGRENZING AAN DE STRAATZIJDE VAN HET PLANGEBIED. RODE CIRKEL VORMT DE 'LEGE' ZONE. (BONCQUET T. & DE GRYSE J., 2014, P. 43)	21
FIGUUR 11: OPGRAVINGSPLAN VAN HET ONDERZOEK IN DE NIEUWSTRAAT MET AANDUIDING VAN DE STRUCTUREN. HET GROENEN KADER IS HET PLANGEBIED. DE RODE LIJN IS DE SLEUF VAN HET ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK IN DE NIEUWSTRAAT. (BONCQUET T. & DE GRYSE J., 2014, P. 67)	22
FIGUUR 12: KUIL IN HET NOORDELIJK DEEL VAN DE NIEUWSTRAAT DIE ALS OVENSTRUCTUUR GEÏNTERPRETEERD KAN WORDEN. (BONCQUET T. & DE GRYSE J., 2014, P. 71)	22
FIGUUR 13: SITUERING EN SLEUVENPLAN VAN DE OPGRAVING TE STEENAKKER. DE RODE BOL IN HET KLEINE KADERTJE IS DE PLAATS VAN HET PLANGEBIED. (GOEMINNE H., 1970, P. 10)	24
FIGUUR 14: GRONDPLAN VAN DE OVENSTRUCTUUR OPGEGRAVEN TE STEENAKKER. (GOEMINNE H., 1970, P. 13)	25
FIGUUR 15: INPLANTING VAN DE SLEUVEN. (BRON: GEOPUNT)	29
FIGUUR 16 GRB-BASISKAART MET AANDUIDING VAN DE SLEUVEN EN NIET ONDERZOEKBARE ZONE. (BRON: GEOPUNT)	30
FIGUUR 17: PROFIEL 1.	33
FIGUUR 18: PROFIEL 2.	34
FIGUUR 19: PROFIEL 3.	34
FIGUUR 20: GRONDPLAN MET FASERING VAN DE AANGETROFFEN SPOREN.	35
FIGUUR 21: GRACHT S1 IN SLEUF 1.	36
FIGUUR 22: DETAIL VAN DE WESTELIJKE ZIJDE VAN SLEUF 1.	36
FIGUUR 23: COUPE OP S3.	37
FIGUUR 24: S4-S5 IN VLAK.....	38
FIGUUR 25: AANLEG VAN SLEUF 3, RECHTSONDER S26.....	39
FIGUUR 26: S58 (ONDERAAN) EN S60 (CIRKELVORMIG SPOOR) IN SLEUF 5.....	40
FIGUUR 27: DETAIL VAN SLEUF 5.....	41
FIGUUR 28: ZICHT OP DE SPORENCLUSTER IN SLEUF 1.	42
FIGUUR 29: S16 IN SLEUF 1.	42
FIGUUR 30: SPORENCLUSTER IN SLEUF 3.....	43
FIGUUR 31: DETAIL VAN HET CENTRALE GEDEELTE VAN SLEUF 1.....	43
FIGUUR 32: DETAIL VAN EEN GEDEELTE VAN SLEUF 3.	44
FIGUUR 33: S21 IN VLAK.....	45
FIGUUR 34: DOORSNEDE OP S21.....	45
FIGUUR 35: COUPES.	46
FIGUUR 36: UITGRAVEN VAN ÉÉN VAN DE KELDERS IN SLEUF 1.	47
FIGUUR 37: RECHTS: GEBRONSD AARDEWERK UIT S1, LINKS: HANDGEVORMD AARDEWERK UIT S1.	48
FIGUUR 38 HANDGEVORMD AARDEWERK UIT S3.	49
FIGUUR 39: RANDFRAGMENT HANDGEVORMD AARDEWERK UIT S4.....	50

FIGUUR 40: DRIE RANDFRAGMENTEN VAN KOOKPOTTEN UIT S11.	50
FIGUUR 41: RECHTS, FRAGMENT VAN EEN DOLIUM UIT S11, LINKS: TWEE SCHERVEN VAN KRUIKEN UIT S11.	51
FIGUUR 42: FRAGMENTEN VAN EEN BAVAY KRUIKAMFOOR UIT S54.	52
FIGUUR 43: ROODBAKKEND LOWLANDS WARE UIT S60.....	53
FIGUUR 44: ROODBAKKEND AARDEWERK UIT S13.....	56
FIGUUR 45: ROODBAKKEND GEGLAZUURD AARDEWERK, RECHTSBOVEN GRIJS AARDEWERK UIT S21.	56
FIGUUR 46 KANNETJE MET KLEIN VOLUME UIT S21.....	57
FIGUUR 47: KLEIPIJPJES UIT S9.	57
FIGUUR 48: RANDFRAGMENT VAN EEN KRUIK 'RAEREN' UIT S57.....	58
FIGUUR 49: ZICHT OP EEN GERMANVS INDVTILLIL MUNT UIT HET PENNINGENKABINET (MET DANK AAN PROF. JOHAN VAN HEESCH).	60
FIGUUR 50: ZICHT OP DE AANGETROFFEN GERMANVS INDVTILLIL MUNT.....	60
FIGUUR 51: MIJT IN BIJJOEN VAN FILIPS DE GOEDE (1434-1467) TIJDENS DE AANLEG VAN SLEUF 3 AANGETROFFEN.....	61
FIGUUR 52: GESP MET RIEMPLAATJE VOORZIEN VAN DECORATIE.....	62
FIGUUR 53: ZICHT OP DE AANGETROFFEN GRAPE (DETAIL) EN DE POSITIE IN DE GRACHTVULLING S21.	63
FIGUUR 54: OVERZICHT VAN ENKELE VINDPLAATSEN VAN POTTENBAKKERSOVENS IN GALLIA BELGICA EN GERMANIA INFERIOR. (BRON: CLERBAUT T., 2015, P. 14)	66
FIGUUR 55 ZONES VOOR VERVOLGONDERZOEK AANGEDUID OP HET GRONDPLAN.....	69
FIGUUR 56: GRB-BASISKAART MET AANDUIDING VAN DE ZONE VERVOLGONDERZOEK (BRON: GEOPUNT).....	70

11. BIJLAGEN

- Bijlage 1: Situering vervolgonderzoek
- Bijlage 2: Grondplan van het proefsleuvenonderzoek

Sporen-, foto- en vondstenlijst zijn raadpleegbaar via:

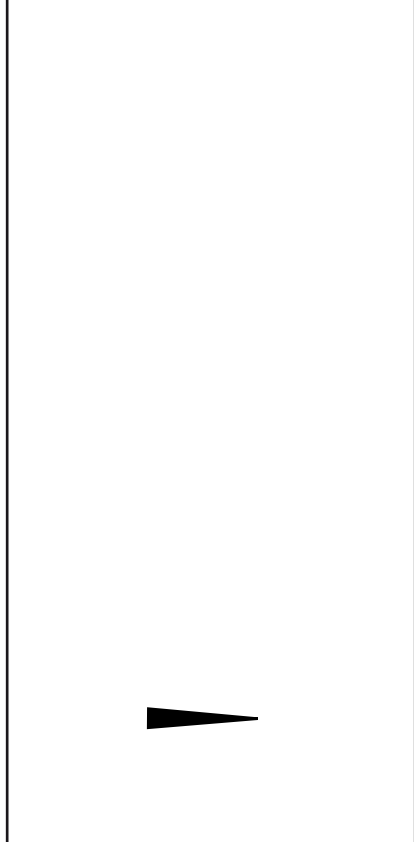
<http://www.monarcheo.be/web/monument/archeologie/public/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%226dc9b805-40c4-42e5-90db-a5b101023ef7%22%7D>

Prospectie Wervik Duivenstraat

Bijlage 1
Situeringsplan met vervolg-onderzoek

- Sleufwand
- Afbakening vervolg-onderzoek

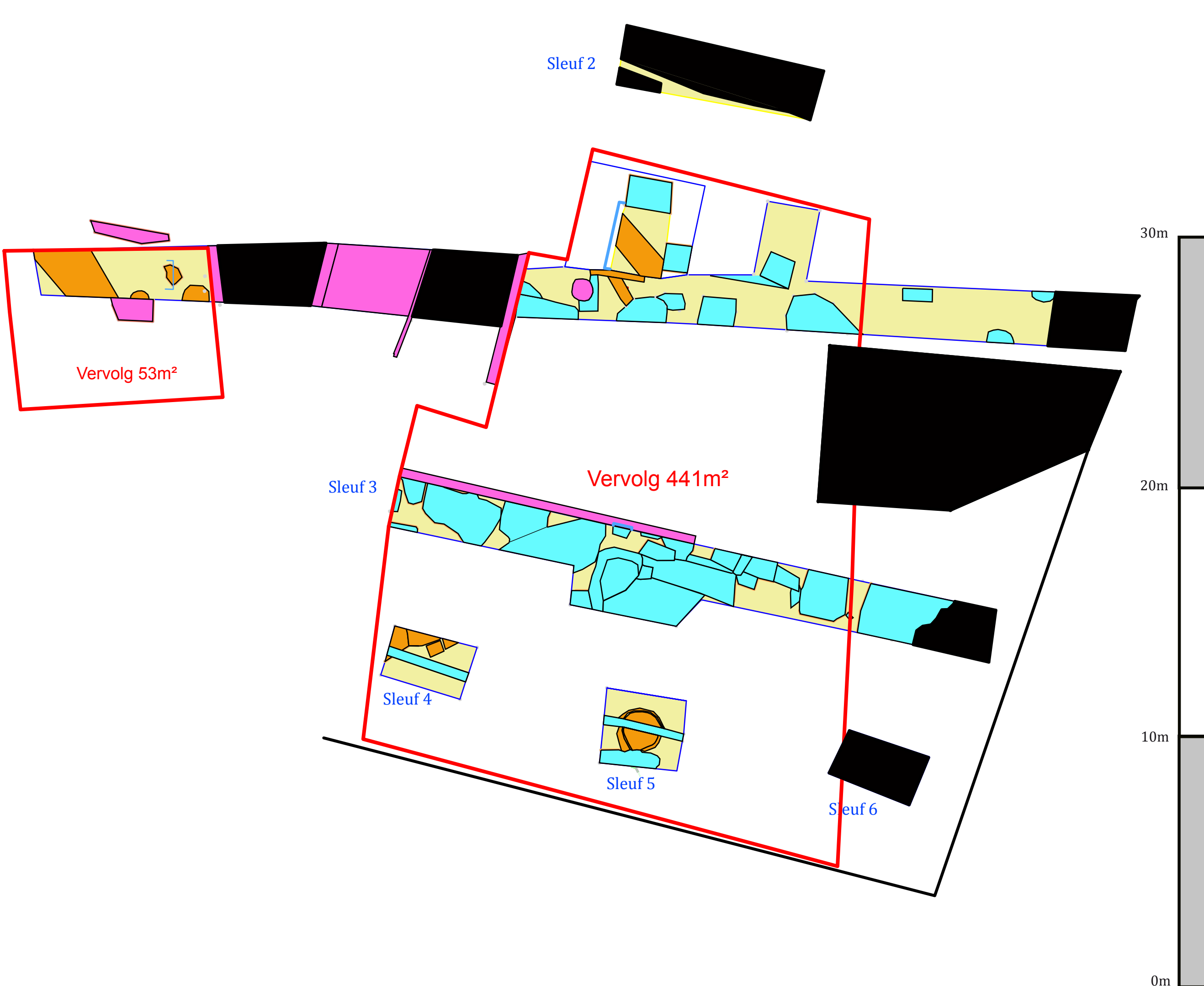
Verg.nr. 2016/034

Coördinaten in Lambert 72

Y

X

Monument
Vandekerckhove

Prospectie Wervik Duivenstraat

Bijlage 2
Sporenplan

Sleufwand

Afbakening vervolg-onderzoek

Romeins (1ste - 3de eeuw)

Middeleeuwen/vroeg-modern (1350 - 1550)

20ste eeuw

Verstoring

Verg.nr. 2016/034

Coördinaten in Lambert 72

Y

X

Monument Vandekerckhove